

GUIDE

TO

DEVELOPMENT & IMPLEMENTATION OF A
DOCTORAL PROGRAMME
IN ARMENIA

VERITAS

STRUCTURAL DEVELOPMENT OF THE THIRD CYCLE BASED ON SALZBURG PRINCIPLES

ՀՀ-ՈՒՄ ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ

ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

VERITAS

STRUCTURAL DEVELOPMENT OF THE THIRD CYCLE BASED ON SALZBURG PRINCIPLES

543710-TEMPUS-1-2013-1-AM-TEMPUS-SMGR
2013-2017

www.tempusveritas.am

THIS GUIDE IS DEVELOPED WITHIN THE
FRAMES OF TEMPUS VERITAS PROJECT
WITH SUPPORT OF THE CONSORTIUM
ARMENIAN AND EUROPEAN PARTNERS.

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission
This publication reflects the views only of the author and the
Commission cannot be held responsible for any use
which may be made of the information contained therein.

YEREVAN 2017

FOREWORD

Dear Colleagues,

VERITAS is a joint endeavor of thought leaders in the Armenian and European Union higher education to move the research agenda in a post-Soviet context to a new level of performance in line with the international trends and accepted standards. As a guide the team used the ten basic Salzburg Principles for doctoral programs aimed to establish a gateway for Armenia into the European Higher Education Area (EHEA) and the European Research Area (ERA) – the two pillars of the knowledge-based society.

VERITAS is one of the major steps in the Armenian HE to reform its doctoral education. It revolved around revisiting the current state of affairs of doctoral education in a post-Soviet context, in-depth assessment of the challenges, evaluation of compatibility of the current system with the aspired one, identification of the major gaps, development and pilot of new models and roadmaps. The project outcomes culminated in a Guide to Development and Implementation of Doctoral Programmes in Armenia addressed to the academic community and governmental authorities on the next steps towards integration into the ERA.

The current Guide is the contribution of the VERITAS consortium to the HE system in Armenia. It is our hope the Guide is useful for the academic community and serves as a roadmap in the journey of alignment with the international standards as well as promotes research in the Armenian HE to a qualitatively new levels and heights. We do hope the Guide will feed into the revised approach to doctoral education promulgated by the Armenian Government ensuring a wider impact and sustainable development of doctoral education in the country. We extend our highest possible appreciation to the European Commission and its Education, Audiovisual and Culture Executive Agency for the invaluable contribution to the system sustainable development.

Susanna Karakhanyan, PhD

Project Author and Member of Coordination Team

CONTENT

INTRODUCTION	6
PART 1: DEVELOPMENT OF A DOCTORAL PROGRAMME.....	8
PART 2: IMPLEMENTATION OF A DOCTORAL PROGRAMME	24
INTERNAL AND EXTERNAL REVIEW AND QUALITY ASSURANCE OF DOCTORAL EDUCATION IN ARMENIA	29
APPENDIX 1: SAMPLE OF TRILATERAL AGREEMENTS	35
APPENDIX 2: SAMPLE OF LOs OF DOCTORAL PROGRAMME	42
APPENDIX 3: DOCTORAL PROGRAMME SELF-ASSESSMENT FORMAT	50
APPENDIX 4: INDICATORS TO HELP MONITOR AND EVALUATE A DOCTORAL PROGRAMME.....	61
REFERENCES	62
ACKNOWLEDGEMENT	63

INTRODUCTION

Doctoral education constitutes one of the main pillars of higher education, and high quality doctoral programmes are crucial in achieving the research aspirations set by the country and, therefore, knowledge-based economy.

According to Salzburg principles the core component of doctoral programmes which provide the third cycle of higher education, is the advancement of knowledge through original research. Thus, doctoral education should be built within a framework which ensures fair and competitive admission procedures, competent supervision, appropriate environment and qualified assessment.

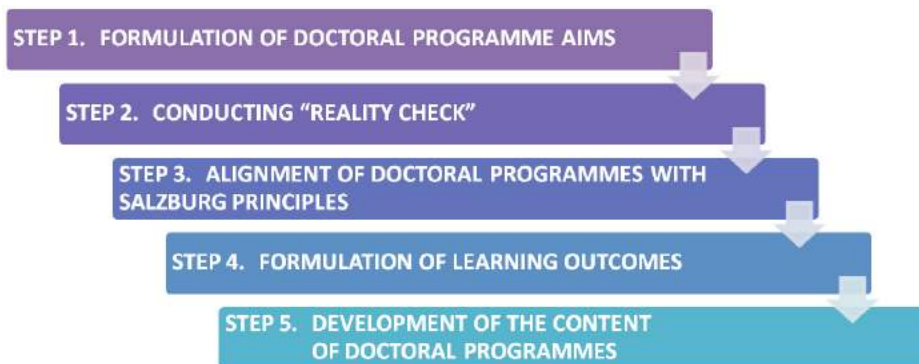
On the whole, the aim of a doctoral programme is to provide, for each doctoral student, ***individual depth of experience and competence in the chosen specialty; understanding of a substantial body of knowledge which is at the forefront of the academic discipline; the development of such skills as critical analysis, evaluation and synthesis of new and complex ideas, as well as other qualities and transferable skills that will enable them to continue self-education after formal training, to undertake new research at an advanced level and to serve his or her field productively through a long career.***

Doctoral programmes should be elaborated based on the national principles of doctoral education in Armenia, namely, the provisions of The Law of the Republic of Armenia on Higher and Postgraduate Professional Education, Regulations on Awarding Degrees in the Republic of Armenia, Regulations on Postgraduate and Postdoctoral Studies in the Republic of Armenia, that serve as a general framework for the implementation of doctoral education in Armenia.

Besides, doctoral programmes should also be developed in alignment with the Salzburg principles within the context of “Doctoral Programmes for the European Knowledge Society” (Salzburg, 3-5 February 2005), which serve as a guide for reforms in doctoral education.

The current Guide consists of two parts: the first part will steer doctoral programme developers through the steps needed for the development of a doctoral programme, whereas the second part will focus on the implementation procedures of doctoral education and a doctoral programme.

PART 1: DEVELOPMENT OF A DOCTORAL PROGRAMME

STEP 1: FORMULATION OF DOCTORAL PROGRAMME AIMS

The fundamental aim of doctoral education is the progress of knowledge through innovative research with scientific novelty. Doctoral education must also increasingly meet the needs of labour market. The objectives of a doctoral programme are to help a doctoral student to develop and enhance his research skills and abilities, as well as acquire other transferable skills.

1. Research skills

Research skills imply carrying out individual research, solving a scientific problem independently by gaining necessary knowledge of the particular research field and sufficient knowledge of research topic, as well as developing and strengthening analytical and critical thinking. Hence, doctoral students should be able to:

Conduct analysis, surveys, fact finding and evaluation

Have command over databases and statistics, use appropriate literature

Present research results through articles, presentations and/or dissertation

2. Soft skills

Doctoral students should be able to:

obtain academic and paper writing skills by taking lectures, thus strengthen their competences and knowledge of the field

communicate with their peers in a teamwork allowing and promoting researchers' participation in various seminars and conferences (with either a report or a poster)

3. Teamwork ability skills and team management

in some cases doctoral students should be able to be part of a team of experts doing research on the same topic

Doctoral students are to manage organized student groups and conduct mentorship of student groups, thus strengthen their teamwork abilities and team management

4. Teaching, supervision and/or mentorship skills

Researchers should be equipped with teaching and other practical competences like mentorship through mandatory courses which are to be lectured by researchers

At the end of the doctoral education, doctoral students should:

- have acquired and understood a body of knowledge that is in the avant-garde of the academic discipline;
- have reached a detailed understanding of techniques to carry out the research;
- have generated new knowledge through original research with sufficient quality to guarantee that the research is at the forefront of the discipline and is worth publishing;
- be able to conceptualize, design and implement a project to generate new knowledge, apply or have the understanding of a discipline, and adjust the design based on unforeseen problems;

STEP 2: CONDUCTING “REALITY CHECK”

Before developing a doctoral programme, a “Reality Check” should be conducted to outline the current and expected frameworks in which the programme can be set up. In particular, one should focus on the analysis of the following issues:

Institutional, Regional and National Framework

- Is the suggested doctoral programme in line with regional and national conditions and authorities?
- If there are obstacles in that respect, can they be overcome and, if yes, how? Could there be a compromise?
- (How) Is the doctoral programme in line with the current undergraduate education at the given institution(s)? In other words, how can a student be promoted from Bachelor and Master education to the doctoral education phase?
- How are all cycles coordinated? How is an ideal individual “trajectory” for all cycles defined?

- How can students exit the cycles, what are their options at the individual stages and how can external students enter the “trajectories”?

Impact of Doctoral Programme

The programme should not be established for self-sufficiency but to establish innovative structures in a sustainable fashion. The following questions should be considered:

- What is the added value of a novel structured programme as compared to running doctoral education?
- In how far does the programme strengthen the overall institutional strategy and focus of the entire university/institute?
- How far does the programme help to develop research foci from which the national research community will benefit?

Legal Framework

Here, it is important to define the competences of individual HEIs in comparison to conditions that are defined by regional or national authorities. It should be defined who is formally responsible and therefore in the “drivers’ seat” for admission and promotion of doctoral students. *(See Section 2 for the outline of the national framework and the freedoms a HEI can exercise).*

Administrative Framework

The academic, research and technical capacities of a HEI should be analyzed, in particular whether a department/faculty/chair can ensure

- that the infrastructure and necessary staff are in place;
- access to core funding, private funding, industrial funds, sustainable funding, as well as to possible competitive na-

- tional and international funds;
- that it has at least one Doctor of Sciences and PhD holders in the given discipline required by the Supreme Certifying Committee to confirm a dissertation theme;
- that each doctoral student or a research applicant is appointed a supervisor, or, if necessary, two supervisors;
- an agreement is entered into and signed by the head of HEI, supervisor and doctoral candidate (See a sample of a trilateral agreement in Appendix1);
- that appointed supervisors fulfill the requirements in the regulations;
- that it has necessary administrative and academic capacity to organize the doctoral education process and attestation/monitoring of doctoral students/research applicants;
- an attractive and inclusive environment for doctoral candidates, in both academic and social terms;
- the mobility of doctoral students and the training courses for supervisors;
- that the required courses or other academic training is of high quality;
- that conferences, including international conferences are organized with the participation of doctoral students;
- that doctoral students receive necessary help for publication of their articles.

STEP 3: ALIGNMENT OF DOCTORAL PROGRAMMES WITH SALZBURG PRINCIPLES

Salzburg principles will help doctoral programme developers to consider all the aspects that are essential for providing a successful doctoral education.

Salzburg Principles have proved to be very useful in reforming doctoral education in Europe, however the messages they communicate are very general and may be understood and interpreted in different ways; they may have different significance and application to different research fields. Therefore, Salzburg principles should be considered taking into account the peculiarities of the programme to be developed (For a more detailed analysis see Doctoral Programme “Education Policy” developed by YSULS VERITAS working group).

So **the first Salzburg Principle** focuses on two major points: original research and application of knowledge. a/ Though all the Salzburg principles address very important issues about doctoral education,

1. The core component of doctoral training is the advancement of knowledge through original research. At the same time it is recognized that doctoral training must increasingly meet the needs of an employment market that is wider than academia

the requirement for original research is “the core component”; this is also the main point of difference between the third and the first two cycles of higher education. Higher education comprising three cycles may be briefly described as follows: in the first cycle students learn the basics of a chosen field (science); in the second cycle they take a narrower direction within that field and familiarize with current research on a selected topic in that field; in the third

cycle a student, having reached the boundaries of human knowledge on a particular topic, identifies a problem and tries to advance knowledge by solving that problem. Therefore, basic questions here are: *which topics can be considered appropriate and confirmed for doctoral dissertation and how far a doctoral student should expand the boundary of knowledge to receive a doctoral degree?* **Thus, for a doctoral**

programme in each particular field it should be decided what advancement of knowledge means and how it can be assessed.

Advancement of knowledge should be evaluated both internally and externally. The required published articles in research journals with high impact factors and registered in the Web of Science and Scopus databases will serve as one of external evaluation. The evaluation should cover the concepts of authentic research, methodology issues and research outputs among others.

b/ Nowadays receiving a doctoral degree is not limited to receiving the right to teach at the university. No doubt, labor market for a doctoral holder is wider than academia, therefore research capacities should be directed to solving challenges that the humanity may face and to building a knowledge-based society. This will ensure the inter-connection of life, science and education for the benefit of all three.

Two important aspects may be distinguished in the second Salzburg Principle: the responsibility of the university for doctoral programmes and requirement for distinct regulations for all phases of the programme.

a/ Human and financial resources in universities are limited, therefore a reality check and study of needs should be carried out for each doctoral programme to meet contemporary challenges and to ensure appropriate career development for doctoral candidates (See Step 2 of Section 1). **A doctoral programme should be well-designed, realistic and sustainable, as well as be in line with the wider objective of the university.**

b/ As it is mentioned in the introduction, there are state regulations in Armenia for doctoral education obligatory for all universities, however they do not cover all the aspects of doctoral education. Therefore the aspects of doctoral education where universities can manifest their autonomy and develop inner regulations should first

be revealed. Together with state regulations they give a clear picture of the overall process of doctoral education. **It should be ensured that all significant aspects – admission, ongoing and final evaluation, etc. – are regulated at the same time giving the researcher sufficient freedom.** Principles of “European Charter for Researchers” and “Code of Conduct for the Recruitment of Researchers” should be complied with.

2. Embedding in institutional strategies and policies: universities as institutions need to assume responsibility for ensuring that the doctoral programmes and research training they offer are designed to meet new challenges and include appropriate professional career development opportunities.

Here the most important point is to have a quality code, which is accepted and practised by all parties involved in the doctoral programme: students, supervisors, reviewers, etc.

Another important point is admission. At present the state regulations in the RA do not require evaluation of research proposal as a component of admission procedure for full time and part time doctoral students. **Therefore, admission exam should include a component which will enable to evaluate project design skills and research abilities of the candidate.**

The third Salzburg Principle focuses on diversity which in the framework of a concrete doctoral programme may be viewed at least from two aspects: diversity within a given doctoral programme, and diversity of career opportunities.

a/ Diversity within a given doctoral programme may be interpreted as interdisciplinarity which presupposes cooperation between researchers, departments, chairs, institutions, universities, state and

3. The importance of diversity: the rich diversity of doctoral programmes in Europe – including joint doctorates – is a strength which has to be underpinned by quality and sound practice.

private stakeholders. Nowadays very little research is monodisciplinary, as methods and principles from different fields are extensively applied almost in every research.

b/ Another important issue in this respect is the preparation of such researchers who, though specialized in a concrete field, may pursue different career opportunities. This requirement

calls for revision of study and research components of the doctoral programme.

No doubt, the doctoral education is unthinkable without its immediate output – doctoral thesis; **however, it is more important to prepare a researcher who will continue to contribute to knowledge expansion in the future, than a good thesis without a further impact.**

Therefore, doctoral students should enjoy appropriate freedom and respect and have access to all research capacities of the university. Doctoral student should be trained to further contribute to science

and society; first of all it presupposes leadership and lecturing skills. Sometimes Doctoral students do not complete their dissertation

4. Doctoral candidates as early stage researchers: should be recognised as professionals – with commensurate rights - who make a key contribution to the creation of new knowledge.

which means that they do not qualify for academic career. Thus, doctoral training should provide opportunities both for academic and non-academic career.

The fifth Salzburg principle addresses the issues of assessment, supervision and shared responsibility that have a crucial role in forming an appropriate research environment. The three principal parties in doctoral education are: the student, the supervisor(s), and the university. Therefore, the more clearly and distinctly the duties and responsibilities of these three parties are defined, the more effective the overall process of doctoral education will be.

5. The crucial role of supervision and assessment: in respect of individual doctoral candidates, arrangements for supervision and assessment should be based on a transparent contractual framework of shared responsibilities between doctoral candidates, supervisors and the institution (and where appropriate including other partners).

The ideal variant can be trilateral contracts between university, student and supervisor.

a/ Clear and transparent mechanisms should be developed for the assessment of doctoral students' progress. University departments/chairs have the autonomy to carry out such assessment through regular monitoring of doctoral candidates' research progress according to their research plans which in their turn should be designed in conformity with the principle of accountability. The final assessment, i.e. awarding doctoral degree in the RA is within the competence of Specialized Councils that operate in the structure of universities, but are formed and confirmed by the Supreme Certifying Commission. **Therefore, the universities can apply all the quality standards only to the phase of pre-defense organized in relevant chairs.**

b/ Salzburg II Recommendations stress the point that training in the third cycle is highly individual and thus differs from the first two cycles; it implies extending the HEIs' responsibilities for each doctoral candidate. One of the principal characteristics of research school is the collective responsibility of all supervisors, senior researchers and peers for each doctoral student's research. Universities should constantly monitor the progress of doctoral students' research.

6. Achieving critical mass: doctoral programmes should seek to achieve critical mass and should draw on different types of innovative practice being introduced in universities across Europe, bearing in mind that different solutions may be appropriate to different contexts and in particular across larger and smaller European countries. These range from graduate schools in major universities to international, national and regional collaboration between universities.

The sixth Salzburg Principle – requirement for critical mass – is of great importance. Several aspects may be distinguished within this principle: critical mass in the sense of a/ existence of all three cycles of higher education, b/ necessary number of researchers, c/ international cooperation ensuring the internationalization of the research environment and research products, d/ diversity of researchers with different backgrounds, e/ access to journals and necessary library and

laboratory resources, f/ involvement in international programmes, etc. All these aspects together form the necessary conditions for establishing a research team which later may develop into an internationally competitive doctoral school.

The seventh Salzburg Principle draws attention to appropriate time duration for doctoral education. There are three kinds of doctoral students in Armenia: full time (3 years), part time (4 years), research applicants (5 years). There are two major problems here: a/ full time doctoral students are funded by the state and their num-

ber is very limited in many research directions and not sufficient for establishing research schools, b/ sometimes the period of 3 years is not sufficient to gain the necessary transferable skills, take mandatory and elective courses, take speciality and other qualifying exams, complete the dissertation and publish articles (3 articles, one in the journals included in lists

of Scopus and Web of science are required to be published before the defence of dissertation). The solution to the first problem can be found by employing part-time doctoral students and research applicants or involving them in financed research projects.

The eighth Salzburg Principle is about “meeting the challenges of interdisciplinary training and the development of transferable skills”. The key ideas underlying this principle are the following: a/ scientists and scholars are not only future leaders in academic but also in social life; it will contribute to building a knowledge-based society, b/ scholarly information expands at unprecedented speed and doctoral training

should meet this challenge by preparing professionals who are able to be competitive in both social and academic lives which gradually become more and more complicated. **Therefore, doctoral educa-**

7. Duration: doctoral programmes should operate within appropriate time duration (three to four years full-time as a rule).

8. The promotion of innovative structures: to meet the challenge of interdisciplinary training and the development of transferable skills.

tion should equip the candidates with appropriate transferable skills necessary for academic and non-academic activities connected with specifications of the given field of study.

The main idea underlying the **ninth Salzburg Principle** on mobility is the following: resources in Europe are limited, therefore mobility of researchers will ensure comprehensive training; joint efforts of different research centres enable to create academic webs within the given discipline and produce quality researchers, promote the dissemination of research products and best academic traditions. **Mobility should be established on the levels of study, research and employment.**

9. Increasing mobility: Doctoral programmes should seek to offer geographical as well as interdisciplinary and intersectoral mobility and international collaboration within an integrated framework of cooperation between universities and other partners.

The tenth Salzburg Principle addresses the most important issue for developing countries and newly designed doctoral programmes: funding.

It is necessary that a doctoral student should have sufficient time to do research. Adequate funding is a key component here. There can be two solutions to the problem. Either doctoral students should be employed by the University (however, the University can't provide all the doctoral students with a job, be-

10. Ensuring appropriate funding: the development of quality doctoral programmes and the successful completion by doctoral candidates requires appropriate and sustainable funding.

sides, it is time-consuming) or they should be involved in externally financed research programmes. It is an ideal option if a doctoral student is involved in a research group and works on his/her dissertation, which is related to the research problems of the group; in this case both the doctoral student and the research group will benefit from it.

STEP 4: FORMULATION OF LEARNING OUTCOMES

The learning outcomes of each doctoral programme should be formulated/designed guided by the objectives of a doctoral programme (*See Step 1 and the descriptors set forth by the National Qualification Framework presented below*).

A doctoral degree qualifies individuals who have critical and systematic understanding and specialised research skills in one or more complex fields of scholarship, investigation or professional practice to advance and/or create new knowledge.

<p>Knowledge and understanding</p>	<ul style="list-style-type: none"> • advanced knowledge of specialty area and the interdisciplinary fields that are applied in scientific research • comprehensive understanding of state-of-the-art approaches, theories, new hypothesis and research methods specific to the specialty area and the interdisciplinary fields.
<p>SKILLS</p>	<p>Advanced professional skills, including those of synthesis and assessment, that are necessary</p> <ul style="list-style-type: none"> • for applying the gained knowledge and the understanding of the conceptual principles and methods of the specialty field in solving complex theoretical and practical problems • for planning and implementing original research.
	<p>Communication, ICT and numeracy skills</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advanced skills of interpreting and communicating new and complex theoretical and practical problems and research outcomes to scholarly and non-scholarly communities. • Skills of comprehensively using ITC in carrying out research and generating new knowledge. • Skills of assessing and applying a wide range of quantitative and qualitative data from different interrelated fields to generate complex ideas and create new knowledge.

General cognitive skills	<p>Skills that are necessary</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) to generate complex and abstract ideas, 2) to present the available information and key issues and to offer creative and original insights into them, based on the research outcomes. <p>Skills that are necessary</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) to design and implement original research, 2) to gain research results that make a significant contribution to science and/or specialty field and that merit national and international refereed publication. 3) to theorize the research outcomes.
	Competences

(See samples of learning outcomes developed in the framework of Tempus VERITAS Project pilot programmes in Appendix 2)

STEP 5: DEVELOPMENT OF THE CONTENT OF DOCTORAL PROGRAMMES

A doctoral programme consists of two interrelated components: educational and research. The overall load of the programme is equivalent to 180 ECTS credits (or 180 credits x 30 hours = 5400 hours including classroom hours, extracurricular activities and independent work). 50 ECTS credits are designed for educational component, while 130 from 180 ECTS credits are designed for research. According to the sample provided by the Ministry of Education and Science the structure, content, assessment forms, educational and research workloads are distributed in the following way:

NAMES OF COMPONENTS AND COURSES	CREDITS
EDUCATIONAL COMPONENT	50
Compulsory Courses and Examinations	30
Doctoral Specialty Code (dissertation topic)	8
Research Methodology	4
English for Specific Purposes (ESP)	4
New Information and Educational Technologies	4
Internship	10
Elective Courses and Quizzes	20
RESEARCH COMPONENT	130
Minimum Number of Published Articles on the Research Topic	30
Annual Attestations	20
Doctoral Dissertation and Positive Report on the Dissertation by the Institution Having Approved the Dissertation Topic	80
TOTAL	180

PART 2: IMPLEMENTATION OF DOCTORAL PROGRAMMES

All higher education institutions in the Republic of Armenia function under the same regulations set by the respective state agencies (Ministry of Education and Science of the Republic of Armenia, Supreme Certifying Commission), as well as National Center for Professional Education Quality Assurance (ANQA). It should be noted, however, that doctoral programme providers have certain amount of freedom in such spheres as organizing the admission, *developing the questionnaire for the entrance exams, appointing the supervisors, providing the content of the doctoral programmes, monitoring the thesis writing process, reviewing the articles and organizing the pre-defense.*

Hence, the doctoral education in the RA is implemented in compliance with the following legal regulations:

- *The Law of the Republic of Armenia on Higher and Postgraduate Professional Education*
- *Regulations on Awarding Degrees in the Republic of Armenia*
- *Regulations on Postgraduate and Postdoctoral Studies in the Republic of Armenia*

ADMISSION

Not less than 6 months before the beginning of every academic year, according to the established procedures, the RA Ministry of Education and Science receives applications from universities and organizations that provide doctoral education, and in cooperation with the

RA Ministry of Finance and Economy and the RA Ministry of Defense submits the number of doctoral places according to study mode (full-time and part-time) and financing (free or paid) for the approval of the RA Government.

Admission requirements are specified in the regulations for doctoral and postdoctoral studies in the Republic of Armenia. *However, the doctoral education admission committee and specialty qualifying exam committee are formed from the leading specialists of the respective field by the order of HEI's Rector. The members of the committee themselves compile the questionnaire and exam tickets.*

Doctoral education admission exams include a specialty exam, a foreign language exam (English, French or German) and a quiz (Informatics and/or Computer literacy test). The applicants whose major is English, French or German should take an exam in a foreign language different from their major. The specialty exam should precede all other exams.

Unlike doctoral education admission regulations, *admission requirements for research applicants are established by HEI; accordingly, the applicant must present a research paper or two published articles.* If a research applicant applies for a degree in a different field (i.e. MA major and doctoral education major are different), he or she must also take a specialty exam in the research field in accordance with the established procedures of the RA Supreme Certifying Commission.

The research applicants are registered and allowed to do research in the particular HEI or organization by the order of the Rector or the head of the organization. The duration of studies for research applicants is 5 years.

DOCTORAL STUDIES

During the studies PhD students/research applicants (hereinafter doctoral students) must:

- a) have a working plan approved by the scientific council of the given HEI or organization and have no less than 36 hours of teaching workload per year (refers to University Doctoral students),
- b) take compulsory and elective courses for the educational component of the doctoral programme,
- b) take specialty and other qualifying exams in accordance to the Regulations on Awarding Degrees in the Republic of Armenia.

QUALIFYING EXAMS

Doctoral education qualifying exams set out by the RA Supreme Certifying Commission are also conducted by HEI's leading specialists who compile the questionnaire as well as the exam tickets. Doctoral education qualifying exam committees are formed by a HEI but confirmed by the RA Supreme Certifying Commission.

The Supreme Certifying Commission has set the doctoral education qualifying exam periods: autumn /October-November/ and spring / May-June/, however dates of exams are set by the HEI.

SUPERVISORS

The dissertation themes and scientific supervisors are approved no later than 3 months after the admission of doctoral students, in accordance with the procedure established by the Supreme Certifying

Commission.

As a rule, a scientific supervisor is a doctor of science who works at HEI/organization or a PhD holder confirmed by the Supreme Certifying Commission in accordance with the procedures established by the Ministry of Education and Science (to be confirmed as a scientific supervisor a PhD holder must have 30 published articles/works in the given field of study). Each scientific supervisor can have no more than 5 Doctoral students and research applicants at a time. Supervisors are

- to help the doctoral candidate to formulate research questions and prepare a proposal and project description;
- to help the doctoral student to develop a working plan by analyzing his/her training and learning needs and ensure its implementation through regular meetings;
- to provide consultations in all the stages of research;
- to help the doctoral student prepare annual reports for attestation;
- to advise the doctoral student on appropriate dissemination activities (including publications).
- to introduce the doctoral student to relevant academic environments: within the university as well as at national and international level;
- to prepare the doctoral student for the pre-defence and defence (writing a defence-speech, preparing the documents to be submitted, etc.)
- to provide the doctoral student's compliance with guidelines for research ethics.
- responsible for possessing skills in supervision and for further development of these skills, through activities including international publishing and participation in international forums;

CREDITS AND ATTESTATION

Doctoral students must accumulate 180 credits from the compulsory and elective courses, internships, participation in conferences and seminars. The quantity of credits is determined by the RA Ministry of Education and Science. *However, the HEI regulates the development of the curriculum and individual working plans for doctoral students/research applicants.*

According to individual working plans doctoral students present an annual progress report which is assessed by the relevant Chair, Department /sector, laboratory/. The Chairs, Department Councils of the HEIs, Scientific Departments of organizations regularly discuss and review the reports of the Doctoral students/research applicants and their supervisors. The doctoral students who fail the report may be expelled by the order of the Rector of HEI or the head of the organization.

During their studies doctoral students have access to the equipment, laboratories, computers, libraries on equal terms with the employees of the HEI or organization.

PRE-DEFENCE AND DEFENCE

After completion of dissertation a pre-defence is organized by the relevant chair/department, after which the doctoral student may apply to defend the dissertation in the relevant Specialized Council. It should be noted however that under the current RA regulations a doctoral student has the right to apply to the Specialized Council for public defence even if he or she fails the pre-defence. The decision of the Specialized Council is sent to the Supreme Certifying Commission for confirmation.

INTERNAL AND EXTERNAL REVIEW AND QUALITY ASSURANCE OF DOCTORAL EDUCATION IN ARMENIA

Clear evaluation criteria and quality control measures have to be incorporated to all individual steps (Individual steps may be: advertisement, selection, admission, supervision agreements, courses, research-oriented training, transferable skills programme, career-development, international exchange, monitoring research progress, promotion standards, publication strategies). Criteria for evaluating the programme in a realistic way should be formulated. If certain criteria are matched, the programme may be sustained and extended. In turn, if criteria are not matched, the programme will peter out.

Below are the QA criteria developed by ANQA within Tempus VERITAS Project.

Quality Assurance Criteria for Doctoral Education

1. Institutional strategies

The Higher Education Institution's (hereinafter HEI) research strategy is in concord with its mission and goals.

1.1 HEI has a research strategy that is adopted at the institutional level of the HEI, represents the institution's mission and its goals for research.

1.2 Research strategy reflects the needs of the internal and external stakeholders and includes ethical concepts.

1.3 HEI has formal mechanisms and procedures to evaluate the effectiveness of goals of research strategy and to further improve it.

2. Doctoral Programme

The doctoral programme's ambitions are in concord with the institution's research strategy, forms part of institutional planning and resource allocation, is designed to meet new challenges and needs of global labour market.

2.1 Doctoral programme is thoroughly formulated, according to the intended outcomes, is flexible, meets the needs of doctoral candidates and is in line with the institution's research strategy.

2.2 Doctoral programme is contextually coherent with other relevant doctoral programmes.

2.3 Doctoral programme is functioning in the context of a strong research environment ensuring critical mass of researchers and relevant resources promoting interdisciplinary approach.

2.4 Doctoral programme provides training in core discipline areas and transferable skills and ensures an active involvement of doctoral candidates in research activities.

2.5 Doctoral programme has set criteria on the assessment of the quality of research results against achieved outcomes and mechanisms for the evaluation of the research results' social impact.

2.6 There are set mechanisms and procedures in place to ensure development, approval, monitoring and periodic review of doctoral programme with an active involvement of internal and external stakeholders.

3. Admission Policy

HEI's admission policy on doctoral programme is transparent, is in line with doctoral programme's ambitions.

3.1 HEI has set mechanisms for promoting equitable recruitment, selection and admission procedures.

3.2 Selection criteria of doctoral candidates are transparent, publicly available and are in line with the explicit outcomes of doctoral programme.

3.3 HEI periodically analyses the effectiveness of applicants' assessment system.

4. Supervisor

HEI provides highly qualified supervisors/well-structured supervisory team to achieve doctoral programme's ambitions.

4.1 Supervisors/supervisory team responsibilities, qualifications, workload, recognition criteria are comprehensively stated and described and are in line with doctoral programme's ambitions.

4.2 HEI has supervisor/ supervisory team appointment procedures.

4.3 HEI has motivation mechanisms for supervisors to be involved in active researching and be part of relevant scientific network.

4.4 There is well-established system for periodic evaluation of supervision that foster to review existing policies and procedures for supervision and to reveal the professional needs of supervisors.

4.5 HEI fosters the development and professional progress of supervisors.

5. Research Environment

HEI promotes the quality research provisions by creating an environment conducive to research.

5.1 There are necessary resources for the implementation of doctoral programme in accordance with its content, which effectively support the implementation of programme's ambitions and create an environment conducive to research.

5.2 HEI monitors the scientific progress of the individual doctoral candidates by achieved scientific results and provides career development opportunities. Supervisors have primary responsibility in doctoral candidate's scientific progress.

5.3 HEI ensures that all doctoral candidates receive useful and regular information and advice to promote research and to have opportunity to work in research teams and different research environments.

5.4 HEI has sound financial distribution policy and capacity to sustain and ensure the integrity and continuity of doctoral programmes at the institution.

5.5 HEI has mechanisms in place for the evaluation of the effectiveness, applicability and availability of resources.

6. Doctoral Candidates

Doctoral candidates are recognized as professionals with commensurate rights.

6.1 HEI has formal mechanisms to regulate relations between candidate, supervisors and institution where the rights and responsibilities of doctoral candidates are clearly formulated.

6.2 Doctoral candidates are engaged in governance at the university and participate in decision-making.

6.3 HEI has set mechanisms that ensure quality of the student services and doctoral candidates are involved in the quality assurance practices.

7. Internationalization

Internationalization is coherent with institution's research strategy and the individual needs of the doctoral candidates.

7.1 HEI promotes fruitful and effective collaboration with local and international counterparts aiming to create critical mass and networking as well as to implement joint research and doctoral programmes.

7.2 The mobility of doctoral candidates is driven by the candidates' research projects.

7.3 HEI allocates sufficient financial resources for internationalization.

8. PhD Awarding

HEI has clear mechanisms for monitoring and assessment of the research results (applicable to the institutions having Specialized Councils).

8.1 Specialized Council has PhD awarding criteria that are applied and periodically reviewed.

8.2 HEI has set criteria for the nomination of the members of Specialized Council/s.

8.3 HEI periodically implements quality assurance of Specialized Council/s' activities.

8.4 Specialized Council/s periodically publishes reports on the development of the relevant fields.

9. Internal Quality Assurance

HEI has an internal quality assurance system, which promotes continual improvement of all the processes of doctoral education.

9.1 There are well-established and publicly available policies and procedures for internal quality assurance of doctoral education.

9.2 The internal and external stakeholders of doctoral education are involved in the quality assurance processes.

9.3 HEI collects reliable information on the implemented processes through feedback mechanisms, which is evaluated for the improvement of the goals and processes of doctoral education.

9.4 The internal quality assurance system of doctoral education is periodically reviewed.

(See the self-evaluation form and indicators for monitoring and assessing a doctoral programme in Appendix 3 and 4)

APPENDIX 1

SAMPLE OF TRILATERAL AGREEMENT

This Agreement is entered into by “The National University of Architecture and Construction of Armenia” foundation (hereinafter University), represented by the University Rector who operates on the basis of the University Statute, (hereinafter University) and

.....(hereinafter doctoral student) and
(first name, last name, middle name)

.....(hereinafter the scientific supervisor)
(first name, last name, middle name)

(hereinafter parties), based on Civil Code of the Republic of Armenia, Law on Education of the Republic of Armenia, Law on Postgraduate Professional Education of the Republic of Armenia, Statute of the University and other relevant legal acts and regulations.

1. Subject of Contract

1. According to this Contract the University is obliged to provide and arrange free of charge doctoral education of the doctoral student in the framework of basic educational programme of doctoral education, the doctoral student is obliged to attend the entire doctoral programme, and the scientific supervisor undertakes direct guidance and supervision of the work of the doctoral student during the entire process of doctoral education.

2. The duration of the educational programme of the doctoral student is 3 (three) years.

2. Rights and Obligations of Parties

- 2.1 The University is obliged to:
 - 2.1.1. Provide the doctoral student's educational process in concord with the state standard curricula and syllabi.
 - 2.1.2. Approve dissertation theme and scientific supervisor within 3-month period since the admission of the doctoral student, as prescribed by law.
 - 2.1.3. Approve the doctoral student's working plan for the entire period of doctoral studies, as prescribed by law,
 - 2.1.4. Provide the doctoral student with appropriate conditions for participating in educational and research process and exercising the rights set forth in this Agreement, as well as offer opportunities of being engaged in scientific research through free access to University library, laboratories, technical databases, educational and scientific services,
 - 2.1.5. Provide the doctoral student with an annual two-month vacation at the end of each academic year,
 - 2.1.6. Attest the doctoral student based on submitted annual report in accordance to submitted working plan,
 - 2.1.7. Grant relevant qualification and certificate to the doctoral student who has successfully passed the final attestation and completed the requirements of programme curriculum,
 - 2.1.8. If the University needs specialists, provide the doctoral student with relevant professional employment such as a scientific worker or research assistant within a month after graduation, successful defence of the dissertation and approval from the RA Supreme Certifying Commission for at least a 5-year period,
 - 2.1.9. Ensure the development of the scientific supervisor's professional skills,

-
- 2.1.10. Assess the professional qualities of the scientific supervisor, as well as the effectiveness of his/her work.

2.2 The University has the right to:

- 2.2.1 Expel the doctoral student who did not pass the attestation, by the order of Rector;
- 2.2.2 Terminate the job contract as set forth in the Labour Legislation of the Republic of Armenia,
- 2.2.3 Inflict disciplinary penalty on the doctoral student, even expel him/her from the University in case the doctoral student fails to pass the attestation and to complete the tasks defined by the programme curriculum and the timetable of the educational process, or violates the disciplinary rules of the University.
- 2.2.4 Inflict disciplinary penalty on the scientific supervisor, even terminate the Agreement with the supervisor in case of improper compliance with the obligations defined for the scientific supervisor.

2.3 The doctoral student is obliged to:

- 2.3.1 Complete the tasks set by programme curriculum and course syllabi, and meet the requirements of the timetable of the educational process within the deadlines,
- 2.3.2 Submit the working plan in accordance with the timetable,
- 2.3.3 Take qualification exams in accordance with the procedure set by the University,
- 2.3.4 Prepare and submit to the University Academic Council a working plan of at least 36 hours of teaching load for the approval,
- 2.3.5 Submit the dissertation theme and the name of the scientific supervisor for approval within 3 months after being admitted for doctoral education,

- 2.3.6 Submit a report for the attestation each year, as prescribed,
- 2.3.7 Be attested by the specialized chair each year in accordance with the working plan,
- 2.3.8 Regularly submit the report of the scientific supervisor to the University Specialized Chair and Department for hearing and discussion,
- 2.3.9 Submit the thesis for defence in accordance with the timetable, as prescribed by law.
- 2.3.10 Treat University property with care and responsibility,
- 2.3.11 Fulfill other responsibilities set forth by the RA Legislation, University Statute and internal rules,
- 2.3.12 Work at the University for at least 5 years after graduation, successful defence of dissertation and approval by the RA Supreme Certifying Commission if it is necessary for the University.

2.4 The doctoral student has the right to:

- 2.4.1 Take an annual two-month vacation at the end of each academic year,
- 2.4.2 Participate in research activities, conferences and other scientific events,
- 2.4.3 Have free access to scientific equipment, laboratories, computer technology, library equally with the academic staff of the University while conducting his/her scientific research,
- 2.4.4 Exercise other rights defined by the RA Legislation, University Statute and internal regulations.

2.5 Scientific supervisor is obliged to:

- 2.5.1 Guide and monitor all research activities of the doctoral student in accordance with the programme curriculum,
- 2.5.2 Develop the individual working plan together with the doctoral student in accordance with the timetable,

-
- 2.5.3 Assist the doctoral student in the selection of research subject and submit the research topic of the doctoral student for the approval by the Scientific Council of the University within 3 months after the student has been admitted,
 - 2.5.4 Assist the doctoral student in publishing scientific articles, participating in the seminars and conferences, implementing innovative research,
 - 2.5.5 Prepare the doctoral student to take professional qualification exams in accordance with procedures,
 - 2.5.6 Meet with the doctoral student at least twice a week,
 - 2.5.7 Send the doctoral student to attestation in accordance with working plan each year,
 - 2.5.8 Submit reports about work done with the doctoral student to the relevant department,
 - 2.5.9 Submit the doctoral student's thesis for defence in accordance with the timetable, as prescribed by law
 - 2.5.10 Assist the doctoral student in publishing scientific articles each year, participate in research work together with the doctoral student, give scientific reports.
 - 2.5.11 Improve his/her own professional qualifications by participating in trainings for supervisors.

2.6 Scientific supervisor has the right to:

- 2.6.1 not attest the doctoral student or give conditional attestation, if the doctoral student has not fully complied with the working plan,
- 2.6.2 Refuse to work with the doctoral student, if the student does not fulfill the working plan,
- 2.6.3 Have free access to scientific equipment, laboratories, computer technology, library of the University during scientific research process.

3. Terms of Agreement

This contract shall enter into force upon signature and is valid till the end of the duration of the doctoral programme for the doctoral student and his/her scientific supervisor. The contract is terminated at the end of the educational process, except for cases specified in paragraph 4 of this contract.

4. Modification and Termination of Agreement

- 4.3.1 This contract may be prematurely terminated by the mutual agreement of the parties,
- 4.3.2 University can terminate the contract if the doctoral student has interrupted the doctoral education process for various reasons,
- 4.3.3 The doctoral student does not fulfill the working plan,
- 4.3.4 The doctoral student can terminate the contract if the University does not ensure the scientific and educational process defined by this contract, or has violated the obligation of providing the doctoral student with the professional employment after the student has successfully completed full-time free of charge doctoral programme,
- 4.3.5 This Agreement may be prematurely terminated if there exists the Rector's order on expulsion,
- 4.3.6 Scientific supervisor refuses to carry out his/her responsibilities for various reasons,
- 4.3.7 Scientific supervisor does not comply with the requirements defined in the working plan,
- 4.3.8 There is the Rector's order to release the scientific supervisor of the responsibilities of the doctoral student's supervisor.

5. Final Provisions

- 5.3. This contract is made up of three equal copies, one copy of which is given to each party.
- 5.4. Disputes between the parties shall be regulated by mutual consent or as required by the Legislation of the Republic of Armenia.
- 5.5. Before signing this contract the doctoral student and the scientific supervisor are explained all the provisions of the contract. The doctoral student and the scientific supervisor are also introduced with the Statute and internal regulations of the University.

APPENDIX 2

LEARNING OUTCOMES OF THE DOCTORAL PROGRAMME “EDUCATION POLICY”

Researchers completing this programme will have:

- A critical understanding of modern educational systems, current education reforms, paradigm shifts in education, modern pedagogical thinking and curriculum design.
- A critical understanding of the role of education policy at national and international levels
- Highly advanced knowledge of current theoretical work in the field and key principles of best practice concerning education policy, education management, curriculum design and evaluation/assessment
- Highly advanced specialist expertise in designing, carrying out, analyzing and evaluating published research, complex concepts and methodologies, and models related to education policy and education management issues
- Competency in carrying out research and assisting the development of assessment systems and practices in the education systems

On successful completion of this doctoral programme, researchers will be able to demonstrate the following knowledge, skills and competences.

KNOWLEDGE

Subject knowledge

- Advanced knowledge of terminology and specific details of public and educational policy.

- Highly advanced knowledge and critical understanding of modern educational systems, the history and intellectual development of the field, cycles of the emergence and development of education systems, national and international.
- Knowledge of historical overview of the development of key concepts in education, causes and results of education massification.
- A clear understanding of a field of study and mastery of the competences, skills and methods of research associated with education policy.

Conceptual knowledge

- Knowledge of classifications, categories, principles and generalizations, theories, models and structures in public policy and education policy.
- Highly advanced knowledge of current international reforms and the causes of challenges rising in relation to modern education systems and future trends.
- Advanced knowledge of key principles of best practice concerning public policy, education policy, history of the management theory, strategic planning, human resources management.
- In-depth insight into the current research and issues in the field of education and education sciences.

Procedural knowledge

- Advanced knowledge of techniques and methods, criteria for determining when to use appropriate procedures in the context of developing education policy.
- Highly advanced knowledge of designing, carrying out, analyzing and reporting a range of educational assessments, the role of evaluation in educational policy at local, national and international levels.

COGNITIVE ABILITIES AND SKILLS

Analyzing and Synthesizing Skills

- Skills to evaluate models and best practices utilizing diverse perspectives in national and international education issues and policies by using evidence-based research.
- Skills to critically analyze, evaluate and synthesize new and complex ideas (critical review, autonomy and leadership of research projects) and educational theories in a systematic way.
- Skills to generate and evaluate published research, complex concepts and methodologies, and models related to education policy and education management issues.
- Skills to assess the quality, integrity and authenticity of primary and secondary research information/data in the area of education.
- Skills to design and publish a research proposal on a specific issue in the field of education policy and education studies by formulating research questions and using appropriate methodologies of data collection and analysis.
- Research skills to plan and use advanced tools of quantitative and/or qualitative research methods to carry out research in education policy.

Problem Solving Skills

- Collaborative problem solving skills, including identifying and diagnosing a problem, determining the need for implementing factual analysis, identifying and formulating relevant theories, generating alternative solutions and strategies on solving educational issues in a variety of contexts.
- Skills to apply the knowledge acquired and skills developed in the disciplines of education to provide solutions to professional problems in specific contexts and situations.
- Skills to promote within academic and professional contexts technologies, social or cultural improvement in a knowledge-based society (leadership of research teams within na-

tional and international activities).

- Skills to interpret and respond to complex problems in education using the conceptual tools of foundational disciplines in education as well as empiric findings.
- Ability to make a contribution through original research that extends the frontier of knowledge by developing a substantial body of work, which merits national or international referred publication (international recognition).

Communication Skills

- Skills to communicate with their peers, with scholar community and with society in general about their areas of expertise.
- Ability to communicate effectively with groups and individuals.

COMPETENCES

- Ability to identify, formulate and deal with complex issues autonomously and critically and to create knowledge with a holistic approach in the discipline of education.
- Ability to demonstrate holistic understanding of strategic direction and intellectual developments of the discipline/research area in educational issues and its inter-relatedness with other disciplines/research areas. Uses this knowledge to enrich own discipline/research area.
- Ability to expose ideas to professional and non-professional audiences and to critically appraise other research.
- Ability to conceive, design, implement and adopt a substantial process of research with scholarly integrity.
- Ability to adapt practices and research results to specific educational contexts.
- Ability to reflect on values appropriate to educational activities.
- Ability to identify potential connections between aspects of educational theory and educational policies and contexts.
- Ability to understand trends in education and ability to recognize their potential implications.

- Ability to understand principles and regulatory framework of education systems and policies.
- Ability to evaluate and monitor educational processes.

INFORMATION LITERACY

- Advanced ability to design and execute systems for the acquisition and collation of information using information technology appropriately (e.g. word processing, spread-sheets, databases, among others).
- Advanced ability to conduct advanced searches using a range of information software, resources and techniques; and recognizing their advantages and limitations.
- Advanced ability to use a range of specialist print and on-line resources, as appropriate.
- Advanced ability to manage bibliometrics and citations to best advantage and with a high level of proficiency in the field of education.

DOCTORAL PROGRAMME IN “ECONOMICS”

Competences of doctoral programme

Competences are defined as a dynamic combination of knowledge, understanding, skills and abilities. Competences are developed during the process of learning by the doctoral students. Competences are divided into generic (GC) and subject-specific (SSC).

Generic (transferrable) Knowledge:

GC 1. Advanced knowledge related to the economics, as well as other fields which are necessary for development of new concepts, principles and theories based on scientific research work, including knowledge which will ensure the practical skills and capacities of using IT and software packages.

Generic Skills of:

- GC 2. independently gathering and selecting sources and relevant information to design and carry out original research that will create new knowledge in Economics.
- GC 3. solving complex problems in Economics for the purpose of performing scientific and research work.
- GC 4. conceiving new principles and theories in Economics, based on research outcomes.
- GC 5. expanding and reconsidering the existing knowledge and professional experience at the frontier of Economics and other correlated areas.
- GC 6. developing and implementing further decisions, developing new methods and approaches.
- GC 7. assessing long-term and short-term actions in the framework of Economics and related spheres.

Generic Competencies of:

- GC 8. planning and organization of actions leading to essential changes in knowledge and experience referring Economics.
- GC 9. thinking critically and making creative proposals.
- GC 10. ensuring a high level of independence during the research activity.
- GC 11. organizing the dissemination of new knowledge and methods.
- GC 12. planning and allocation of materials independently.
- GC 13. writing an accurate, well-structured text on Economic in a foreign language, on professional, social and academic topics.
- GC 14. describing his/her experience and events, supporting his/her opinions and objectives with appropriate arguments.
- GC 15. Critically analyzing and complying with the code of ethics.

Subject Specific competences:

- SSC 1. The capacity to demonstrate consistent and coherent understanding of the principles of general economics, micro- and macroeconomics.
- SSC 2. Application of knowledge and understanding: the ability to conceive, design, implement and adapt a substantial process of research with scholarly integrity.
- SSC 3. Ability to make judgments: critical analysis, evaluation and synthesis of new and complex ideas.
- SSC 4. Ability to evaluate economic risks and to make economic forecasting.
- SSC 5. Ability to suggest and promote recommendations for social and economic policy.
- SSC 6. Ability to provide organizations with recommendations on economic performance improvement.
- SSC 7. Capacity for abstract thinking applied to complex economic systems.
- SSC 8. Ability to explain the basic workings of economic system and how economic agents make decisions.
- SSC 9. Ability to keep up-to-date on contemporary economic issues and engage in continuous professional development.
- SSC 10. Capacity to use clearly the language and terminology of Economics, including, for example markets, finance, health, labor markets, environment, international trade, etc.
- SSC 11. Ability to create one's own analytical models and apply them to various economic tasks.
- SSC 12. Ability to apply economic reasoning and methods effectively to the study of specific topic areas e.g. markets, finance, health, labor markets, environment, international trade, etc.
- SSC 13. Ability to produce, select and use relevant data and apply quantitative and qualitative methods effectively.
- SSC 14. Ability to elaborate a personal opinion on professional issues and defend it during discussion with specialist and non-spe-

cialist audiences.

- SSC 15. Ability to define and apply relevant economic indicators in project management
- SSC 16. Ability to lead research teams.
- SSC 17. Ability to teach economic disciplines in higher education institutions.

APPENDIX 3

I hereby endorse

Rector/Director _____
“ ___ ” _____ 201_

DOCTORAL PROGRAMME SELF-ASSESSMENT

(Name of the Institution)

(Name and code of the specialty)

(Address of the Institution)

YEREVAN 201_

Composition of the self-assessment working group

Name, Surname	Position	Responsibility in the group
<i>Please insert rows, if necessary</i>		

CONTENT

1. Institutional strategies.....	4
2. Doctoral programme.....	4
3. Admission Policy	5
4. Supervisor	5
5. Research Environment.....	6
6. Doctoral Candidates	7
7. Internationalization	7
8. PhD awarding.....	8
9. Internal quality assurance.....	8
SWOT analysis of the doctoral programme	10

Note: each standard should be assessed separately (e.g. 1.1; 1.2; 1.3...)

1. Institutional strategies

The Higher Education Institution's (hereinafter HEI) research strategy is in concord with its mission and goals. Please mention the research ambitions of the HEI and describe the formation of research strategy reflecting the ambitions of the HEI in research.

1.1 HEI has a research strategy that is adopted at the institutional level of the HEI, represents the institution's mission and its goals for research.

1.2 Research strategy reflects the needs of the internal and external stakeholders and includes ethical concepts.

1.3 HEI has formal mechanisms and procedures to evaluate the effectiveness of research strategy and to further improve it.

2. Doctoral programme

The doctoral programme's ambitions are in concord with the institution's research strategy, forms part of institutional planning and resource allocation, is designed to meet new challenges and needs of global labour market. Please analyze how the doctoral programme intended learning outcomes are achieved (stressing student progress).

2.1 Doctoral programme is thoroughly formulated, according to the intended outcomes, is flexible, meets the needs of doctoral candidates and is in line with the institution's research strategy.

2.2 Doctoral programme is contextually coherent with other relevant doctoral programmes.

2.3 Doctoral programme is functioning in the context of a strong research environment ensuring critical mass of researchers and relevant resources promoting interdisciplinary approach.

2.4 Doctoral programme provides training in core discipline areas and transferable skills and ensures an active involvement of doctoral candidates in research activities.

2.5 Doctoral programme has set criteria on the assessment of the quality of research results against achieved outcomes and mechanisms for the evaluation of the research results' social impact.

2.6 There are set mechanisms and procedures in place to ensure development, approval, monitoring and periodic review of doctoral programme with an active involvement of internal and external stakeholders.

3. Admission Policy

HEI's admission policy on doctoral programme is transparent, is in line with doctoral programme's ambitions.

Please analyze whether the selection mechanisms of doctoral candidates are aligned with the doctoral programme's ambition.

3.1 HEI has set mechanisms for promoting equitable recruitment, selection and admission procedures.

3.2 Selection criteria of doctoral candidates are transparent, publicly available and are in line with the explicit out-

comes of doctoral programme.
3.3 HEI periodically analyses the effectiveness of applicants' assessment system.
<p>4. Supervisor</p> <p><i>HEI provides highly qualified supervisors/well structured supervisory team to achieve doctoral programme's ambitions.</i></p> <p><i>Please analyze how the HEI assures sufficient supervision motivated for the implementation of doctoral programme's ambition.</i></p>
4.1 Supervisors/supervisory team responsibilities, qualifications, workload, recognition criteria are comprehensively stated and described and are in line with doctoral programme's ambitions.
4.2 HEI has supervisor/ supervisory team appointment procedures.
4.3 HEI has motivation mechanisms for supervisors to be involved in active researching and be part of relevant scientific network.
4.4 There is well-established system for periodic evaluation of supervision that foster to review existing policies and procedures for supervision and to reveal the professional needs of supervisors.
4.5 HEI fosters the development and professional progress of supervisors.

5. Research Environment

HEI promotes the quality research provisions by creating an environment conducive to research.

Please analyze how the HEI ensures the proper implementation of the doctoral programme.

5.1 There are necessary resources for the implementation of doctoral programme in accordance with its content, which effectively support the implementation of programme's ambitions and create an environment conducive to research.

5.2 HEI monitors the scientific progress of the individual doctoral candidates by achieved scientific results and provides career development opportunities. Supervisors have primary responsibility in doctoral candidate's scientific progress.

5.3 HEI ensures that all doctoral candidates receive useful and regular information and advice to promote research and to have opportunity to work in research teams and different research environments.

5.4 HEI has sound financial distribution policy and capacity to sustain and ensure the integrity and continuity of doctoral programmes at the institution.

5.5 HEI has mechanisms in place for the evaluation of the effectiveness, applicability and availability of resources.

6. Doctoral Candidates

Doctoral candidates are recognized as professionals with commensurate rights.

Please analyze whether the doctoral candidates are part of implementation of the HEI's ambitions in research.

6.1 HEI has formal mechanisms to regulate relations between candidate, supervisors and institution where the rights and responsibilities of doctoral candidates are clearly formulated.

6.2 Doctoral candidates are engaged in governance at the university and participate in decision-making.

6.3 HEI has set mechanisms that ensure quality of the student services and doctoral candidates are involved in the quality assurance practices.

7. Internationalization

Internationalization is coherent with institution's research strategy and the individual needs of the doctoral candidates. Please analyze how the HEI strives to be a part of local and international research networks by the implementation of the doctoral programme.

7.1 HEI promotes fruitful and effective collaboration with local and international counterparts aiming to create critical mass and networking as well as to implement joint research and doctoral programmes.

7.4 The mobility of doctoral candidates is driven by the candidates' research projects.

7.5 HEI allocates sufficient financial resources for internationalization.

8. PhD awarding

HEI has clear mechanisms for monitoring and assessment of the research results (applicable to the institutions having Specialized Councils).

Please analyze how the Specialized Councils acknowledge the formation of an autonomous researcher.

8.1 Specialized Council has PhD awarding criteria that are applied and periodically reviewed.

8.2 HEI has set criteria for the nomination of the members of Specialized Council/s.

8.3 HEI periodically implements quality assurance of Specialized Council/s' activities.

8.4 Specialized Council/s periodically publishes reports on the development of the relevant fields.

9. Internal quality assurance

HEI has an internal quality assurance system, which promotes continual improvement of all the processes of doctoral education.

Please analyze how the HEI promotes quality assurance culture for doctoral education.

9.1 There are well-established and publicly available policies and procedures for internal quality assurance of doctoral education.

9.2 The internal and external stakeholders of doctoral education are involved in the quality assurance processes.

9.3 HEI collects reliable information on the implemented processes through feedback mechanisms, which is evaluated for the improvement of the goals and processes of doctoral education.

9.4 The internal quality assurance system of doctoral education is periodically reviewed.

SWOT analysis of the doctoral programme

	External Opportunities (O) List 4-5 External Opportunities 1 2 3 4	External Threats (T) List 4-5 External Threats 1 2 3 4
Internal Strengths (S) List 4-5 Internal strengths 1 2 3 4	S-O "Max-Max" Strategy Strategies that use strengths to maximise opportunities	S-T "Max-Min" Strategy Strategies that use strengths to minimise threats
Internal Weaknesses (W) List 4-5 Internal Weaknesses 1 2 3 4	W-O "Min-Max" Strategy Strategies that minimise weaknesses by taking advantage of opportunities	W-T "Min-Min" Strategy Strategies that minimise weaknesses and avoid threats

APPENDIX 4

INDICATORS TO HELP MONITOR AND EVALUATE A DOCTORAL PROGRAMME

ACCESS AND ENROLMENT

- ✓ Number of places offered
- ✓ Number of applications received
- ✓ Number of new students
- ✓ Overall number of students
- ✓ Percentage of foreign students
- ✓ Percentage of students at part time
- ✓ Percentage of students with fellowships

TEACHING STAFF

- ✓ Number of faculty members who have supervised PhD theses
- ✓ Percentage of faculty members with recognized research

MOBILITY

- ✓ Percentage of students with stays at other (foreign) institutions
- ✓ Percentage of students of other programmes with stays at the institution

SATISFACTION

- ✓ Satisfaction of doctorate candidates
- ✓ Satisfaction of supervisors

ACADEMIC RESULTS

- ✓ Number of theses finished (at full time; at part time)
- ✓ Mean duration of the theses
- ✓ Abandonment rate
- ✓ Percentage of thesis with the maximum qualification
- ✓ Percentage of thesis with international recognition
- ✓ Number and quality indexes of scientific outputs from doctoral theses

LABOUR MARKET

- ✓ Employability: occupation rate
- ✓ Suitability of the professional work to the learning outcomes

(from the presentation "Standards of quality in doctorate programmes" by Miquel Vidal Universitat de Girona. November 23rd, 2015)

REFERENCES

- http://www.eua.be/eua/jsp/en/upload/Salzburg_Report_final.1129817011146.pdf
- VERITAS_WP2_Heidelberg University: Guidelines for Road-Map-Development, developed by The International Graduate School for Molecular and Cellular Biology, HBIGS, (PD Dr. O Gruss) with the Faculty of Medicine (Prof. em. Dr. HG Sonntag-former Dean of the faculty)
- Doctoral Programme In Education Policy, developed by YSULS VERITAS working group (Robert Khatchatryan, Hakob Madoyan, Lilit Badalyan, Hasmik Pilavjyan, Heghine Kharazyan) and YSULS Chair on Education Management and Planning, Yerevan 2016
- Doctoral Programme in Pharmacology , developed by YSMU VERITAS working group and YSMU Chair of Pharmacology, Yerevan 2016
- Doctoral Programme in Economics, developed by Assoc. Professor Paruyr Kalantaryan and Assoc. Professor Karen Grigoryan, Yerevan, ASUE, 2016
- Doctoral Programme in Architecture and Architectural Design “The National University of Architecture and Construction of Armenia”, Yerevan, 2016
- PhD Handbook, Quality in PhD Education https://www.ntnu.edu/documents/1263185004/0/phd_haandbok_eng_web.pdf/5bb0beac-3554-4bad-a3e8-2d468121e905

ACKNOWLEDGEMENT

VERITAS extends its gratitude to the project partners from Armenia and Europe for the contribution to the preparation and providing materials for the development of this Guide.

Special thanks to Yerevan Brusov State University of Languages and Social Sciences (**YSULS**), **National Academic of Sciences of RA (NASRA)**, **Yerevan State Medical University (YSMU)** and **National Center for Professional Education Quality Assurance Foundation (ANQA)** team members for the preparation of the guide, as well as to **EU partners (Bath Spa University, Girona University, Royal Institute of Technology and Heidelberg University)** for providing the necessary materials and documents to support the development of the Guide.

For further information please contact us via mail – veritas.mngt@gmail.com
or visit our official web-site: www.tempusveritas.am.

ՎԵՐԻՏԱՍ

Բարձրագույն կրթության երրորդ աստիճանի կառուցվածքային
զարգացում՝ համաձայն Չալցբուրգի սկզբունքների

543710-TEMPUS-1-2013-1-AM-TEMPUS-SMGR
2013-2017

www.tempusveritas.am

Սույն Ուղեցույցը մշակվել է ՏԵՄՊՈՒՄ-ի ՎԵՐԻՏԱՍ
դրամաշնորհային ծրագրի շրջանակներում
Հայաստանի և Եվրոպայի գործընկեր
հաստատությունների աջակցությամբ:

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական հանձնաժողովի աջակցությամբ:
Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն հեղինակների տեսակետերը,
և Հանձնաժողովը չի կրում որևէ պատասխանատվություն
դրանում պարունակող տեղեկատվության համար:

ԵՐԵՎԱՆ 2017

ՆԱԽԱԲԱՆ

ՎԵՐԻՏԱՍ ծրագիրը ՀՀ և Եվրոպական միության բարձրագույն կրթության առաջատարների համատեղ նախաձեռնությունն է՝ ուղղված հետազոտությունը հետխորհրդային համատեքստից դեպի կատարողականի նոր փուլ առաջ մղելու, որի համահունչ կլինի միջազգային միտումներին և ընդունելի չափանիշերին: Որպես ուղեցույց ընդունելով բարձրագույն կրթության երրորդ աստիճանի Չալացբուրգի տասը չափանիշերը՝ թիմը նպատակ ուներ ՀՀ-ի համար կամուրջ ստեղծել դեպի Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք (ԵԲԿՏ) և Եվրոպական հետազոտության տարածք (ԵՀՏ), որոնք գիտելիքահեն հասարակության երկու հիմնաքարերն են:

ՎԵՐԻՏԱՍ ծրագրի նախաձեռնումը ՀՀ բարձրագույն կրթության կարևորագույն քայլերից է, քանի որ այն հնարավորություն է ընձեռում կառուցվածքային բարեփոխումներ իրականացնել հետբուհական կրթության համակարգում: Այն հիմնականում թույլ է տալիս անդրադառնալ հետխորհրդային համատեքստում հետբուհական կրթության ընթացիկ իրավիճակին, իրականացնել արդի մարտահրավերների խորը վերլուծություն, ինչպես նաև նախատեսվող բարեփոխումների համար առկա վիճակի համեմատական գնահատում, սահմանել հիմնական բացերը, մշակել և փորձարկել նոր մոդելներ և ճանապարհային քարտեզներ: Ծրագրի արդյունքներն ամփոփվել են ՀՀ-ում հետբուհական կրթության մշակման և իրականացման ուղեցույցում, որը հասցեագրված է ակադեմիական հանրությանն ու կառավարման մարմիններին և հիմք կստեղծի նախաձեռնելու ԵՀՏ ինտեգրման հետագա քայլերը:

Սույն ուղեցույցը ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի՝ զարգացման համար ՎԵՐԻՏԱՍ-ի թիմի ներդրումն է: Մենք հուսով ենք, որ սույն փաստաթուղթն օգտակար կլինի ակադեմիական հանրության համար և կուղղորդի միջազգային չափանիշերի հետ համադրելիությունն ապահովելու խրթին ճանապարհին, ինչպես նաև կնպաստի ՀՀ բարձրագույն կրթության հետազոտության անցումը զարգացման նոր մակարդակի:

Մենք անվերապահորեն համոզված ենք, որ սույն **ուղեցույցը** իր ուրույն դերը կունենա ՀՀ Կառավարության կողմից բարձրագույն կրթության երրորդ աստիճանի նոր մոտեցումների վերանայման գործընթացում՝ երաշխավորելով համակարգի վրա երկրում հետազոտության և հետբուհական կրթության լայնածավալ ազդեցությունը ու դրա կայուն զարգացումը:

Մեր երախտիցի խոսքն ենք հայտնում Եվրոպական Հանձնաժողովին և Կրթության, տեսաձայնային և մշակույթի գործադիր գործակալությանը (EACEA) բարձրագույն կրթության համակարգի կայուն զարգացմանն անգնահատելի ներդրման և աջակցության համար:

*Սուսաննա Կարախանյան, հասարակական գիտությունների դոկտոր
ՎԵՐԻՏԱՍ ծրագրի հեղինակ և Կառավարման խմբի անդամ*

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	68
ՄԱՍ 1. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ	70
ՄԱՍ 2. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ	91
ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄ	97
ՀԱԿԵԼՎԱԾ 1. ԵՌԱԿՈՂՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՆՄՈՒՇ	105
ՀԱԿԵԼՎԱԾ 2. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԵՐՁՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՆՄՈՒՇՆԵՐ	113
ՀԱԿԵԼՎԱԾ 3. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՆՔՆԱԿԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎԱԶՓ	123
ՀԱԿԵԼՎԱԾ 4. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆԸ ՕԺԱՆԴԱԿՈՂ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐ	135
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	136
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԱԳԻՐ	137

ՆԵՐՎՃՈՒԹՅՈՒՆ

Երրորդ աստիճանի՝ հետբուհական կրթությունը ապահովում է բարձրագույն կրթության և հետազոտության միջև կապը և բարձրորակ հետբուհական ծրագրերը կենտրոնական դեր ունեն բարձրագույն կրթական հաստատությունների գիտահետազոտական նպատակների իրականացման հարցում:

Չալցբուրգյան սկզբունքների համաձայն կրթության երրորդ աստիճանն ապահովող հետբուհական կրթական ծրագրերի կենտրոնական բաղադրիչը գիտելիքի ընդլայնումն է նորարարական (օրիգինալ) հետազոտության միջոցով: Այսինքն, հետբուհական կրթությունը կազմակերպելիս անհրաժեշտ է ապահովել ընդունելության արդար և մրցակցային ընթացակարգեր, իրազեկ և որակյալ ղեկավարում, համապատասխան գիտական միջավայր և գնահատում:

Ընդհանուր առմամբ, հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակն է ապահովել, որ ***յուրաքանչյուր հետազոտող (ասպիրանտ և հայցորդ) ձեռք բերի տվյալ մասնագիտության համարանհրաժեշտ կոմպետենցիաներ ու անհատական փորձ, տվյալ գիտակարգի ամբողջական ու նորագույն գիտելիք, զարգացնի այնպիսի հմտություններ, ինչպիսիք են քննադատական վերլուծությունը, նոր և բարդ գաղափարների գնահատումն ու համադրումը, ինչպես նաև այլ որակներ ու փոխանցելի հմտություններ, որոնք նրանց հնարավորություն կտան շարունակել ինքնակրթությունը հետբուհական ուսուցումից հետո, նախաձեռնել նորարարական հետազոտություն և արդյունավետորեն ծառայել իր մասնագիտության ոլորտին երկարատև կարիերայի ընթացքում:***

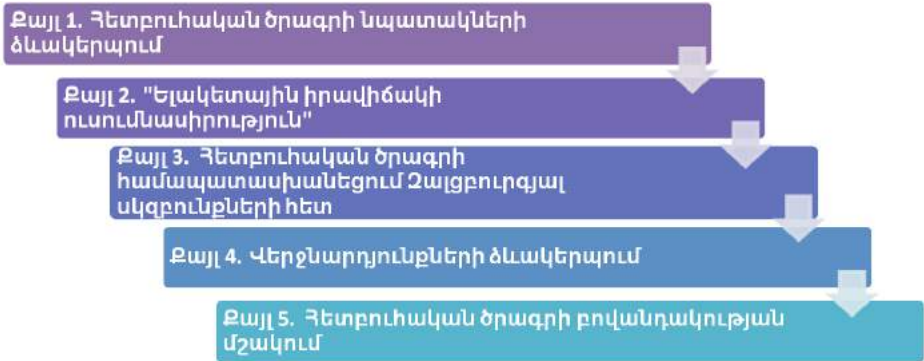
Հետբուհական կրթական ծրագրերը պետք է մշակվեն

Հայաստանում հետբուհական կրթության ազգային սկզբունքներով՝ հիմնվելով Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին ՀՀ օրենքի, ՀՀ-ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի և ՀՀ-ում ասպիրանտուրայի ընդունելության և ուսուցման, դոկտորանտուրայի և հայցորդության ձևակերպման կարգի դրույթների վրա, որոնք կանոնակարգում են Հայաստանում հետբուհական կրթության իրականացումը: Բացի այդ, հետբուհական կրթական ծրագրերը պետք է մշակվեն Չալցբուրգյան սկզբունքների համաձայն, որոնք սահմանվել են “Եվրոպական գիտական հանրության համար հետբուհական ծրագրեր”-ի համատեքստում (Չալցբուրգ, փետրվարի 3-5, 2005) և ծառայում են որպես հետբուհական կրթության բարեփոխումների ուղեցույց:

Հետբուհական կրթական ծրագրերի մշակման և իրականացման այս ուղեցույցը բաղկացած է երկու բաժնից: Առաջին բաժինը հետբուհական ծրագրերի մշակողներին ներկայացնում է այն քայլերը, որոնք անհրաժեշտ են հետբուհական ծրագրերի մշակման համար, իսկ երկրորդ բաժինը կենտրոնանում է հետբուհական ծրագրերի իրականացման ընթացակարգերի վրա:

ՄԱՍ 1. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

ՔԱՅԼ 1 ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

Հետբուհական կրթական ծրագրի հիմնական նպատակը գիտելիքի առաջընթացն է գիտական նորույթ ապահովող հետազոտության միջոցով: Հետբուհական կրթությունը պետք է նաև առավելագույնս բավարարի աշխատաշուկայի պահանջները:

Հետբուհական ծրագրի խնդիրներն են օգնել հետազոտողներին զարգացնել և բարելավել իրենց հետազոտական հմտությունները և կարողությունները, ինչպես նաև ձեռք բերել այլ փոխանցելի հմտություններ:

5. Հետազոտական հմտություններ

Հետազոտական հմտությունները ենթադրում են ինքնուրույն հետազոտության իրականացնելը, տվյալ հետազոտական

ուրրտի համար անհրաժեշտ գիտելիքի և հետազոտության թեմայի վերաբերյալ բավարար գիտելիքի ձեռքբերման, ինչպես նաև վերլուծական և քննադատական մտածողության զարգացման և ամրապնդման միջոցով գիտական խնդրի ինքնուրույն լուծում գտնելը: Այսպիսով, հետազոտողները¹ (ասպիրանտները և հայցորդները) պետք է կարողանան՝

իրականացնել վերլուծություն, հարցումներ, փաստերի հավաքագրում և գնահատում

տիրապետել տվյալների բազաներից և վիճակագրական տվյալներից ու համապատասխան գրականությունից օգտվելու հմտությանը

ներկայացնել հետազոտության արդյունքները հոդվածների, զեկույցների և/կամ ատենախոսության միջոցով:

6. Հաղորդակցման հմտություններ Հետազոտողները պետք է կարողանան՝

ձեռք բերել և դրսևորել ակադեմիական գրագրության հմտություններ՝ անցնելով համապատասխան դասընթացներ, այսպիսով՝ ամրապնդել տվյալ ոլորտի իրենց գիտելիքն ու կոմպետենցիաները

հաղորդակցվել այլ հետազոտողների հետ թիմային աշխատանքում՝ նպաստելով հետազոտողների մասնակցությանը սեմինարներին և գիտաժողովներին:

¹Ուղեցույցում հետազոտող եզրույթն օգտագործվում է որպես ընդհանուր եզրույթ՝ մատնանշելու հետբուհական կրթական ծրագրի բոլոր ուսումնառողներին՝ ասպիրանտներին և հայցորդներին:

7. Թիմային աշխատանքի հմտություններ և խմբի ղեկավարում

Որոշ ղեկավարում հետազոտողները պետք է կարողանան լինել փորձագետների խմբի անդամ, ովքեր հետազոտություն են կատարում միևնույն թեմայի շուրջ:

<հետազոտողները պետք է կարողանան ղեկավարել և ուղղորդել ուսանողական խմբերին, այսպիսով, ամրապնդելով թիմային աշխատանքի և խմբերի ղեկավարման կարողությունները:

8. Պատասխանատվության և գիտական ղեկավարման հմտություններ

<հետազոտողները պետք է նաև ձեռք բերեն դասավանդման և այլ գործնական հմտություններ՝ պարտադիր դասընթացներ վարելու միջոցով:

9. Հետազոտողները պետք է նաև ձեռք բերեն

ինքնուրույնություն, նախաձեռնության և ձեռնարկատիրական հմտություններ

Էթիկական վարքագիծ, լավ գիտական պրակտիկա, կայունություն, հաշվետվողականություն, համապատասխան մասնագիտական վարքագիծ

Այսպիսով, կրթության երրորդ աստիճանի ավարտին, հետազոտողները պետք է՝

- ձեռք բերած և հասկացած լինեն տվյալ գիտակարգի շրջանակում նորագույն գիտելիքը,
- ամենայն մանրամասնությամբ հասկացած լինեն

հետազոտությունն իրականացնելու միջոցները և գործիքները,

- ստեղծած լինեն նոր գիտելիք նորարարական հետազոտության միջոցով, որը բավականաչափ որակյալ է երաշխավորելու, որ այդ հետազոտությունը տվյալ գիտակարգի համար առաջադեմ է և արժանի է տպագրության,
- նախագծել և իրականացնել հետազոտական ծրագիր՝ ստեղծելու նոր գիտելիք, և, գիտակարգի իմացությունը օգտագործելով, նախագիծը փոփոխել անկանխատեսելի խնդիրների առաջացման դեպքում:

ՔԱՅԼ 2. ԵԼԱԿԵՏԱՅԻՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՈՒՄՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախքան հետբուհական կրթական ծրագրի մշակումը անհրաժեշտ է իրականացնել ելակետային իրավիճակի ուսումնասիրություն, այսինքն՝ համապատասխան դաշտի քննություն՝ վերհանելու ընթացիկ և ապագայում հնարավոր շրջանակները, որտեղ ծրագիրը գործելու է: Անհրաժեշտ է հատկապես ուշադրություն դարձնել հետևյալ խնդիրների ուսումնասիրության վրա՝

Ինստիտուցիոնալ, շրջանային և ազգային շրջանակներ

- Արդյո՞ք առաջարկվող հետբուհական կրթական ծրագիրը համապատասխանում է շրջանային և ազգային պահանջներին և պայմաններին:
- Եթե այս առումով խոչընդոտներ կան, արդյո՞ք հնարավոր է դրանք հաղթահարել և ինչպե՞ս: Հնարավոր է արդյոք փոխգիջում:
- Արդյո՞ք հետբուհական ծրագիրը համապատասխանում է տվյալ հաստատությունում գործող բակալավրական և մագիստրոսական կրթությանը: Այս կերպ ասած, ինչպե՞ս

կարող է բակալավրի և մագիստրոսի աստիճան ունեցող ուսանողը անցնել կրթության երրորդ աստիճան:

- Ինչպե՞ս են կրթության երեք աստիճանները համակարգվում: Ինչպե՞ս է բոլոր աստիճաններում կատարյալ անհատական “հետազոծող” սահմանվում:
- Ինչպե՞ս կարող են ուսանողները դադարեցնել ուսումը կրթության ցանկացած աստիճանում: Ի՞նչ տարբերակներ ունեն յուրաքանչյուր աստիճանում և ինչպե՞ս կարող են այլ բուհերից ուսանողներ միանալ այդ գործընթացին:

Չետբուհական կրթական ծրագրի ազդեցությունը

Չետբուհական ծրագիրը չպետք է ինքնաբավ լինի, այլ պետք է հիմնի նորարարական կառույցներ, որոնք շարունակական բնույթ ունեն: Անհրաժեշտ է քննարկել հետևյալ հարցերը՝

- Ո՞րն է նոր ձևավորված ծրագրի հավելյալ արժեքը՝ արդեն գործող հետբուհական ծրագրերի հետ համեմատ:
- Որքանո՞վ է ծրագիրը նպաստում բուհի ռազմավարության և տեսլականի իրականացմանը:
- Որքանո՞վ է ծրագիրը օգնում զարգացնել հետազոտական ուղղությունները, որոնցից ազգային գիտահետազոտական հանրությունը կարող է շահել:

Իրավական շրջանակ

Այս առումով անհրաժեշտ է սահմանել առանձին բուհերի իրավասությունները՝ շրջանային և ազգային իշխանությունների կողմից սահմանված պահանջների շրջանակում: Անհրաժեշտ է սահմանել, թե ով է պաշտոնապես պատասխանատու ասպիրանտների ընդունելության և առաջընթացի համար (ազգային շրջանակի և բուհերի հնարավոր ազատությունների ընդհանուր նկարագիրը տե՛ս ուղեցույցի 2-րդ մասում) :

Վարչական շրջանակ

Անհրաժեշտ է վերլուծել բուհի ուսումնական, հետազոտական և տեխնիկական ռեսուրսները, մասնավորապես արդյո՞ք ֆակուլտետը/ամբիոնը կարող է ապահովել՝

- համապատասխան ենթակառուցվածքը և անհրաժեշտ անձնակազմը,
- հիմնական ֆինանսավորումից, մասնավոր ֆինանսավորումից, արդյունաբերական ֆինանսավորումից, ինչպես նաև հնարավոր ազգային և միջազգային մրցակցային հիմնադրամներից օգտվելու հնարավորությունը,
- տվյալ ոլորտի առնվազն մեկ գիտությունների դոկտորի և երկու գիտությունների թեկնածուների առկայությունը, ինչը թեկնածուական ատենախոսության թեման հաստատելու համար պահանջում է ԲՈՅ-ը:
- գիտական ղեկավար, կամ անհրաժեշտության դեպքում՝ երկու ղեկավար յուրաքանչյուր ասպիրանտի կամ հայցորդի համար,
- եռակողմ պայմանագիր բուհի ղեկավարի, գիտական ղեկավարի և ուսումնառողի (հետազոտողի) միջև (Եռակողմ պայմանագրի նմուշը տրված է Հավելված 1-ում),
- կանոնակարգով սահմանված պարտականությունների իրականացումը գիտական ղեկավարների կողմից,
- անհրաժեշտ վարչական և պրոֆեսորադասախոսական ռեսուրսները՝ կազմակերպելու հետբուհական կրթության գործընթացը և ուսումնառողի ատեստավորումը,
- հետազոտողների համար գրավիչ և ներառական միջավայր՝ և՛ ակադեմիական, և՛ սոցիալական առումով,

- հետազոտողների շարժունությունը և գիտական ղեկավարների համար վերապատրաստման դասընթացները,
- բարձրորակ դասընթացներ և ուսումնական գործընթաց,
- հետազոտողների մասնակցությամբ գիտաժողովների, ներառյալ միջազգային գիտաժողովների կազմակերպում,
- հետազոտողներին անհրաժեշտ օգնությունն իրենց հոդվածները տպագրելիս:

ՔԱՅԼ 3. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑՈՒՄԸ ՉԱԼՑՐՈՒԳՅԱՆ ՍԿՉՐՈՒՆՔՆԵՐԻՆ

Չալցբուրգյան սկզբունքները կօգնեն հետբուհական կրթության ծրագրեր մշակողներին հաշվի առնել բոլոր ասպեկտները, որոնք անհրաժեշտ են հաջողված հետբուհական կրթությունն ապահովելու համար:

Այնհայտ է, որ Չալցբուրգյան սկզբունքները արդյունավետորեն են կիրառվել Եվրոպայում հետբուհական կրթության բարեփոխումների գործընթացում: Այնուամենայնիվ, անհրաժեշտ է նշել, որ դրանք ընդհանուր բնույթ են կրում և կարող են ընկալվել և մեկնաբանվել տարբեր կերպ, կարող են տարբեր կարևորություն և կիրառություն ունենալ հետազոտության տարբեր ոլորտներում: *(Ավելի մանրամասն վերլուծության համար տե՛ս ԵՊԼՀ-ի Վերհիտասի աշխատանքային խմբի կողմից մշակված “Կրթության կառավարում” հետբուհական ծրագրում):*

Չալցբուրգյան առաջին սկզբունքը կենտրոնանում

Է երկու հիմնական կետի վրա՝ նորույթ պարունակող՝ նորարական հետազոտություն և գիտելիքի կիրառում. ա/թեև Չալցբուրգյան բոլոր սկզբունքները վերաբերում են հետբուհական կրթության կարևոր խնդիրներին, ն ո թ ա թ ա թ ա կ ա ն հետազոտության պահանջը “կենտրոնական բաղադրիչն է”, որը նաև հիմնական տարբերությունն է կրթության երրորդ և առաջին երկու աստիճանների միջև: Եռաստիճան բարձրագույն կրթությունը կարելի է համառոտ նկարագրել հետևյալ կերպ. առաջին աստիճանում ուսանողները սովորում են ընտրված ոլորտի հիմունքները, երկրորդ աստիճանում

1. *Հետբուհական կրթության հիմնական բաղադրիչը գիտական նորույթ պարունակող հետազոտության միջոցով գիտելիքի զարգացումն է: Մինևույն ժամանակ ակնկալվում է, որ հետբուհական ուսուցումը պետք է գնալով ավելի շատ բավարարի աշխատաշուկայի կարիքները, որը համալսարանական գիտական շրջանակից ավելի լայն է:*

Նրանք ավելի նեղ մասնագիտացում են ընտրում տվյալ ոլորտում և ծանոթանում այդ ոլորտում ընտրված թեմայի շուրջ արդի հետազոտություններին, իսկ երրորդ աստիճանում, ծանոթանալով տվյալ թեմայի շուրջ մարդկային ողջ գիտելիքին, ուսումնառողը վերհանում է խնդիր և փորձում է ընդլայնել տվյալ ոլորտի գիտելիքի սահմանները՝ լուծելով այդ խնդիրը: Այսպիսով, հիմնական հարցերն են՝ ո՞ր թեմաները կարող են համարվել ընդունելի և հաստատվել որպես ատենախոսության թեմա և որքանո՞վ պետք է հետազոտողը ընդլայնի գիտելիքի սահմանը, որպեսզի նրան շնորհվի գիտական աստիճան:

Այսինքն, յուրաքանչյուր ոլորտի հետբուհական կրթական ծրագրի համար անհրաժեշտ է որոշել, թե ինչ է նշանակում գիտելիքի առաջընթաց և ինչպես կարող է այն գնահատվել:

Գիտելիքի առաջընթացը պետք է գնահատվի և ներքին և արտաքին ընթացակարգերով: Որպես արտաքին գնահատում կարող են ծառայել Web of Science և Scopus տվյալների բազայում գրանցված և բարձր ազդեցության գործոն ունեցող գիտական ամսագրերում տպագրված հոդվածները: Գնահատումը պետք է հաշվի առնի մի շարք հասկացություններ, այդ թվում՝ նորույթ պարունակող հետազոտությունը, մեթոդաբանության հարցերը և հետազոտության արդյունքները:

բ/ Արդի ժամանակներում գիտական աստիճանը չի սահմանափակվում համալսարանում դասավանդելու լիրավունքի ձեռքբերմամբ: Անկասկած գիտական աստիճան ունեցողի համար աշխատաշուկան շատ ավելի լայն է, քան ակադեմիական ոլորտը, հետևաբար, հետազոտական կարողությունները պետք է ուղղվեն մարդկության առջև ծառայած մարտահրավերներին հաղթահարմանը և գիտելիքահեն հասարակության կառուցմանը: Դա կապահովի կյանքի, գիտության և կրթության փոխկապակցվածությունը՝ հոգուտ երեքի էլ:

2. Որպես կրթական հաստատություններ՝ համալսարանները պետք է ստանձնեն պատասխանատվություն՝ կազմակերպելու իրենց կողմից առաջարկվող հետբուհական ծրագրերը և հետազոտական ուսուցումն այնպես, որ դրանք համապատասխանեն նոր մարտահրավերներին և ապահովեն մասնագիտական կարիերայի զարգացման հնարավորություններ:

Ձալցբուրգյան երկրորդ սկզբունքում կարելի է

առանձնացնել երկու կարևոր ասպեկտ՝ համալսարանի պատասխանատվությունը հետբուհական կրթական ծրագրի համար և ծրագրի բոլոր փուլերի համար հստակ կանոնակարգերի պահանջը:

ա/ Զանի որ համալսարաններում մարդկային և ֆինանսական ռեսուրսները սահմանափակ են, անհրաժեշտ է անցկացնել ելակետային իրավիճակի ուսումնասիրություն և կարիքների վերհանում, որպեսզի յուրաքանչյուր հետբուհական կրթական ծրագիր բավարարի ժամանակակից պահանջներին և ապահովի գիտական աստիճան ունեցողների կարիերայի համապատասխան առաջընթաց: (ՏԵՍ Մաս 1 Զայլ 2).
Յետբուհական կրթական ծրագիրը պետք է լավ նախագծված, իրատեսական ու շարունակական լինի, ինչպես նաև համապատասխանի համալսարանի նպատակներին:

բ/ Ինչպես նշվել է ուղեցույցի առաջաբանում, ՀՀ-ում գործում են բոլոր համալսարանների համար պարտադիր հետբուհական կրթությանը վերաբերող պետական կանոնակարգեր, այնուամենայնիվ, դրանք չեն տարածվում հետբուհական կրթության բոլոր ասպեկտների վրա: Հետևաբար, առաջին հերթին անհրաժեշտ է վերհանել հետբուհական կրթության այն ասպեկտները, որտեղ համալսարանները կարող են ինքնավարություն ունենալ և ներքին կարոնակարգեր մշակել: Պետական կանոնակարգերի հետ միասին դրանք հետբուհական կրթության ողջ գործընթացի մասին ավելի հստակ ու համապարփակ պատկեր են տալիս: **Անհրաժեշտ է ապահովել, որ բոլոր էական ասպեկտները՝ ընդունելությունը, ընթացիկ և վերջնական գնահատումը և այլն, կանոնակարգվեն ինչպես հարկն է, միևնույն ժամանակ հետազոտողին բավարար ազատություն տրամադրելով:** Անհրաժեշտ է նաև հետևել “Հետազոտողների Եվրոպական Խարտիա”-ի և “Հետազոտողների հավաքագրման գործընթացում վարքագծի կանոնագրքի” սկզբունքներին:

Այս առումով ամենակարևորը որակի ապահովման օրենսգիրք ունենալն է, որն ընդունում և իրականացնում են հետբուհական կրթական ծրագրում ներգրավված բոլոր կողմերը՝ ուսումնասառողները, գիտական ղեկավարները, գրախոսները և այլոք:

Մեկ այլ կարևոր խնդիր է ընդունելությունը: Ներկայումս ՀՀ պետական կանոնակարգերը չեն պահանջում հետազոտական նախագծի գնահատում՝ որպես ընդունելության ընթացակարգի բաղադրիչ և՛ առկա, և՛ հեռակա ուսուցման համակարգում սովորողների համար: **Հետևաբար, ընդունելության քննությունը պետք է ներառի բաղադրիչ, որը հնարավորություն է տալիս գնահատել դիմորդի հետազոտական հմտությունները, ինչպես նաև հետազոտական նախագիծ կազմելու հմտությունները:**

Չալցբուզյան Երրորդ սկզբունքը կենտրոնանում է բազմազանության վրա, որը կոնկրետ հետբուհական կրթական ծրագրի շրջանակում կարող է դիտվել առնվազն երկու տեսանկյունից՝ բ ա զ մ ա զ ա ն ու թ յ ու ն տվյալ հետբուհական կրթական ծրագրի շրջանակում և կարիերայի հնարավորությունների բազմազանություն:

a/ Տվյալ հետբուհական կրթական ծրագրի շրջանակում բ ա զ մ ա զ ա ն ու թ յ ու ն ը կարող է մեկնաբանվել որպես միջգիտակարգություն, որը

*3. Բազմազանության կարևորությունը:
Եվրոպայում հետբուհական կրթական ծրագրերի բազմազանությունը, ներառյալ համատեղ ծրագրերը, հետբուհական կրթության ուժեղ կողմն են, որը պետք է ամրապնդվի որակյալ և պատշաճ աշխատակարգով:*

Ենթադրում է հետազոտողների, ֆակուլտետների, ամբիոնների, հաստատությունների, համալսարանների, պետական և մասնավոր շահակիցների համագործակցություն: Ներկայումս մեկ գիտակարգում իրականացվող ներգիտակարգային հետազոտությունները սակավաթիվ են, քանի որ տարբեր ոլորտների մեթոդներն ու սկզբունքները լայնորեն կիրառվում են համարյա բոլոր հետազոտություններում:

բ/ Մյուս կարևոր խնդիրը այնպիսի հետազոտողների պատրաստումն է, ովքեր, թեև մասնագիտացած են կոնկրետ բնագավառում, կարող են կարիերան շարունակել այլ ոլորտներում: Տվյալ պահանջը ենթադրում է հետբուհական կրթական ծրագրում կրթական և հետազոտական բաղադրիչների վերանայում:

Անկասկած հետբուհական կրթությունը հնարավոր չէ պատկերացնել առանց դրա անմիջական արդյունքի՝ թեկնածուական ատենախոսության, այնուամենայնիվ, **ավելի կարևոր է պատրաստել հետազոտողի, ով կարող է շարունակել նպաստել գիտելիքի ընդլայնմանը հետազայում, քան լավ ատենախոսությունը առանց հետազա ազդեցության:** Այսպիսով, հետազոտողները պետք է ստանան պատշաճ հարգանք և ազատություն, կարողանան օգտվեն համալսարանի բոլոր հետազոտական հնարավորություններից: Նրանց պետք է կրթել այնպես, որ հետազայում էլ նպաստեն գիտության և հասարակության

4. Ասպիրատները՝ որպես սկսնակ հետազոտողներ, պետք է ընդունվեն որպես համապատասխան իրավունքներով մասնագետներ, ովքեր նոր գիտելիքի ստեղծման գործում կարևոր ներդրում են կատարում:

գարգացմանը: Նախ և առաջ դա ենթադրում է ղեկավարման և դասավանդման հմտություններ: Երբեմն հետազոտողները չեն ավարտում իրենց ատենախոսությունը, ինչը նշանակում է, որ նրանք չեն ստանում բուհում կարիերան շարունակելու համար անհրաժեշտ որակավորում: Այսինքն, հետբուհական կրթությունը պետք է ապահովի և՛ ակադեմիական և՛ ոչ-ակադեմիական ոլորտում կարիերան շարունակելու հնարավորություն:

Չալցբուրգյան հինգ երրորդ սկզբունքը

վերաբերում է գնահատման, գիտական ղեկավարման և համատեղ պատասխանատվությունների հարցերին, որոնք էական դեր են խաղում պատշաճ հետազոտական միջավայր ստեղծելու մեջ: Հետբուհական կրթության երեք կարևոր կողմերն են հետազոտողը, գիտական ղեկավարը և համալսարանը: Հետևաբար, որքան հստակ այդ երեք կողմերի պարտականությունները և պարտավորությունները սահմանվեն, այնքան արդյունավետ կլինի հետբուհական կրթության ողջ գործընթացը: Կատարյալ տարբերակ կարող է լինել եռակողմ պայմանագիրը համալսարանի, հետազոտողի և ղեկավարի միջև:

5 Ղեկավարման և գնահատման կարևոր դերը: Յուրաքանչյուր հետազոտողի համար ղեկավարման և գնահատման հարցերի համակարգումը պետք է հիմնված լինի հետազոտողների, ղեկավարների և հաստատության (անհրաժեշտության դեպքում նաև այլ գործընկերների) միջև կնքված համատեղ պարտավորությունների մասին թափանցիկ պայմանագրի վրա:

ա/ Անհրաժեշտ է մշակել հետազոտողների առաջընթացի գնահատման հստակ և թափանցիկ մեխանիզմներ: Համալսարանի ֆակուլտետները և ամբիոնները իրավունք

ունեն նման գնահատում անցկացնել հետազոտողների մշտադիտարկման միջոցով՝ ըստ նրանց աշխատանքային պլանի, որն էլ իր հերթին պետք է նախագծված լինի հաշվետվողականության սկզբունքի համաձայն: Վերջնական գնահատումը, այսինքն՝ գիտական աստիճանի շնորհումը ՀՀ-ում Մասնագիտական խորհուրդների իրավասությունն է, որոնք գործում են համալսարանների կառուցվածքում, բայց կազմավորվում և հաստատվում են ԲՈՅ-ի կողմից: **Այսպիսով, համալսարանները կարող են կիրառել որակի չափանիշները միայն նախապաշտպանության փուլում, որը կազմակերպվում է համապատասխան ամբիոններում:**

բ/ Չալցբուլգյան II հանձնարարականները շեշտադրում են այն փաստը, որ կրթության երրորդ աստիճանում ուսումնառությունը մեծապես անհատական է, և դրանով իսկ տարբերվում է առաջին երկու աստիճաններից: Դա ենթադրում է ասպիրանտների նկատմամբ բուհերի պատասխանատվության ընդլայնում: Հետազոտական դպրոցների հիմնական առանձնահատկությունը բոլոր գիտական ղեկավարների, ավագ հետազոտողների և սկսնակ հետազոտողների համատեղ պատասխանատվությունն է յուրաքանչյուր հետազոտողի համար: Համալսարանները մշտապես պետք է վերահսկեն հետազոտողների հետազոտության առաջընթացը:

Չալցբուլգյան վեցերորդ սկզբունքը՝ հետազոտողների բավարար քանակի ձևավորման պահանջը մեծ կարևորություն ունի: Այս սկզբունքի շրջանակներում կարելի է առանձնացնել մի քանի ասպեկտ. ա/ բարձրագույն կրթության բոլոր երեք աստիճանների առկայություն, բ/ հետազոտողների անհրաժեշտ քանակ, գ/ միջազգային համագործակցություն, որը կապահովի հետազոտական միջավայրի և հետազոտության արդյունքների միջազգայնացում դ/ ամսագրերի և անհրաժեշտ լաբորատորիաների և գրադարանային ռեսուրսների մատչելիություն, ե/ միջազգային ծրագրերում ընդգրկվածություն և

6. Հետազոտողների բավարար քանակի ձևավորում: Հետբուհական կրթական ծրագրերը պետք է ձգտեն հասնելու հետազոտողների բավարար քանակի և օգտվեն Եվրոպական համալսարաններում ներդրվող բազմազան նորարարական աշխատակարգերի փորձից՝ հաշվի առնելով որ տարբեր լուծումներ են անհրաժեշտ տարբեր համատեքստերում, մասնավորապես եվրոպական մեծ և փոքր երկրներում: Դրանց թվում կարող են ընդգրկվել առաջատար համալսարանների ասպիրանտուրաներից մինչև միջազգային, ազգային և տարածաշրջանային համալսարանների միջև համագործակցությունը:

այլև: Բոլոր այս ասպեկտները համատեղ ստեղծում են այն պայմանները, որոնք անհրաժեշտ են հետազոտական թիմ ստեղծելու համար, որը հետագայում կարող է զարգանալ և դառնալ միջազգայնորեն մրցունակ ասպիրանտական դպրոց:

2ալցբուրգյան յոթերորդ սկզբունքը վերաբերում է հետբուհական կրթության տևողությունը: ՀՀ-ում կան երեք տիպի հետազոտողներ՝ առկա (3 տարի), հեռակա (4 տարի), հայցորդ (5

տարի): Այս առումով երկու հիմնական խնդիր կա. ա/ առկա ասպիրանտներին ֆինանսավորում է պետությունը, և նրանց թիվը սահմանափակ է հետազոտության շատ ուղիղտներում, հետևաբար, բավարար չէ հետազոտական դպրոցներ հիմնելու համար բ/ երբեմն 3 տարվա ժամանակահատվածը բավարար չէ անհրաժեշտ փոխանցելի հմտությունները ձեռք բերելու, պարտադիր և կամընտրական դասընթացները անցնելու, մասնագիտական և այլ որակավորման քննու-

7. *Տևողությունը.*
Հետբուհական ծրագրերը պետք է իրականացվեն համապատասխան ժամանակահատվածում (որպես կանոն 3-4 տարի առկա ուսուցմամբ):

թյունները հանձնելու, ատենախոսությունը ավարտելու և հոդվածներ տպագրելու համար (նախքան ատենախոսության պաշտպանությունը անհրաժեշտ է տպագրել 3 հոդված, որոնցից մեկը Scopus և Web of science տվյալների բազայում ընդգրկված ամսագրում): Առաջին հարցի լուծումը հնարավոր է տալ հեռակա ասպիրանտներին և հայցորդներին աշխատանքի ընդունելով կամ նրանց ընդգրկելով ֆինանսավորվող հետազոտական ծրագրերում:

Չալցբուզյան ութերորդ սկզբունքը

“միջգիտակարգային ու - սուցման և փոխանցելի հմտությունների զարգացման մարտահրավերներին” արձագանքելու մասին է: Այս սկզբունքում ընդգրկված հիմնական գաղափարները հետևյալն են՝ ա/ գիտնականները և հետազոտողները ոչ միայն ակադեմիական ոլորտի ապագա առաջնորդներն են, այլև հասարակական կյանքում, ինչը կնպաստի գիտելիքահեն հասարակության կառուցմանը, բ/

գիտական տեղեկատվությունը տարածվում է աննախադեպ արագությամբ և հետբուհական ուսուցումը պետք է բավարարի այս պահանջը՝ պատրաստելով այնպիսի մասնագետներ, ովքեր կարող են մրցունակ լինել թե՛ հասարակական, թե՛ ակադեմիական ոլորտում: **Յետևաբար, հետբուհական կրթությունը պետք է նպաստի այնպիսի փոխանցելի հմտությունների զարգացմանը, որոնք անհրաժեշտ են ակադեմիական և ոչ-ակադեմիական գործունեության**

8. Նորարարական կառույցերի խրախուսում՝ համապատասխանելու միջգիտակարգային ուսուցման և փոխանցելի հմտությունների զարգացման մարտահրավերներին:

համար՝ կապված ուսումնասիրության տվյալ ոլորտի առանձնահատկությունների հետ:

Շարժունությանը վերաբերող **Չալցբուրգյան ինստիտուտի սկզբունքի** հիմքում ընկած է հետևյալ գաղափարը՝ Եվրոպայում ռեսուրսները սահմանափակ են, հետևաբար հետազոտողների շարժունությունը կապահովի համապարփակ ուսուցում: Տարբեր հետազոտական կենտրոնների համատեղ ջանքերը հնարավորություն են տալիս տվյալ գիտակարգի շրջանակներում ստեղծել ակադեմիական ցանցեր և պատրաստել որակյալ հետազոտության արդյունքերի և ակադեմիական լավագույն ավանդույթների տարածմանը:

*9. Շարժունության խթանում:
Հետբուհական ծրագրերը պետք է
ձգտեն տրամադրել
աշխարհագրական, ինչպես նաև
միջգիտակարգային
շարժունություն և միջազգային
համագործակցություն՝
համալսարանների և այլ
գործընկերների
համագործակցության համալիր
շրջանակում:*

հետազոտողներ, նպաստել և ակադեմիական լավագույն

Չալցբուրգյան տասերորդ սկզբունքը վերաբերում է զարգացող պետությունների և նոր նախագծված հետբուհական ծրագրերի համար ամենակարևոր խնդրին՝ ֆինանսավորմանը: Անհրաժեշտ է, որ հետազոտողը բավարար ժամանակ ունենա հետազոտության համար: Այստեղ էական է ֆինանսավորման հարցը: Տվյալ հարցի երկու լուծում կարելի է մատնանշել: Համալսարանը կարող է աշխատանքով ապահովել հետազոտողներին (պետք է նշել, որ հաճախ համալսարանը չի կարող բոլորին ապահովել աշխատանքով), կամ նրանք պետք է ներգրավվեն արտաքին ֆինանսավորում ունեցող

հետազոտական ծրագրերում: Կատարյալ տարբերակ է, եթե հետազոտողը ընդգրկված է հետազոտական խմբում և աշխատում է իր ատենախոսության վրա, որն առնչվում է տվյալ խմբի հետազոտական խնդրին: Դա կարող է շահավետ լինել և՛ հետազոտողի, և՛ հետազոտական խմբի համար:

10. *Համապատասխան ֆինանսավորման ապահովում: Պատշաճ և կայուն ֆինանսավորում է անհրաժեշտ, որպեսզի մշակվեն որակյալ հետբուհական ծրագրեր և ասպիրանտներն էլ հաջողությամբ ավարտեն դրանք:*

ՔԱՅԼ 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄ

Յուրաքանչյուր հետբուհական ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները պետք է ձևակերպվեն առաջնորդվելով տվյալ ծրագրի խնդիրներով ու նպատակներով:

(Տե՛ս Մաս 1-ի Զայլ 1 և Ազգային որակավորումների շրջանակում սահմանված բնութագրիչները, որոնք տրված են ստորև)

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

Հետբուհական մասնագիտական կրթական ծրագրի Տևողությունը՝ առնվազն 3 տարի (180 ԿՓԿՀ)

	ԳԻՏՆԼԻՔՆԵՐ	<ul style="list-style-type: none"> Առավել առաջադեմ (առաջնօրինակ) գիտելիքներ մտնող հիմնական բնագավառից և միջմասնագիտական ոլորտներից որոնք կիրառվում են ուսումնառության, գիտական հետազոտությունների և աշխատանքի ընթացքում: Մասնագիտական բնագավառի և միջմասնագիտական ոլորտների նորագույն տեղադրումների, մտնեցումների, վարկածների և գիտահետազոտական մեթոդների համընդգրկուն և խոր իմացություն:
	Գիտելիքի կիրառման հմտությունները	<p>Առաջադեմ մասնագիտական հմտություններ՝ ներառյալ սինթեզ և գնահատում, որոնք անհրաժեշտ են՝</p> <ul style="list-style-type: none"> ձեռք բերած գիտելիքը և բնագավառի հայեցակարգային սկզբունքների և մեթոդների իմացությունը բարդ տեսական ու գործնական խնդիրներ լուծելիս: նորարարական գիտական հետազոտություններ պլանավորելիս և իրականացնելիս:
ՀԱՍՏԱՏՎՈՒՄՆԵՐ	Հարորդակցման, տեղեկատվական հարորդակցական տեխնոլոգիաների (S2S) և տվյալների հետաշխատելու հմտությունները	<ul style="list-style-type: none"> Տեսական ու գործնական, բարդ և համալիր խնդիրներ, հետազոտության արդյունքներ գիտական շրջանակներին և լայն հանրությանը ներկայացնելու և դրանք մեկնաբանելու զարգացած հմտություններ: Գիտական հետազոտություն կատարելիս և նոր գիտելիք ստեղծելիս S2S-ները համակողմանի կիրառելու հմտություններ: Փոխկապակցված տարբեր ոլորտներից ստացած մեծածավալ քանակական ու որակական տվյալները գնահատելու և օգտագործելու հմտություններ՝ բարդ և համալիր գաղափարներ առաջադրելու և նոր գիտելիք ստեղծելու համար: <p>Հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Բարդ և վերացական գաղափարներ առաջադրելու: 2) առկա տեղեկատվությունը ու հիմնախնդիրները ներկայացնելու և դրանց վերաբերյալ նոր և ինքնատիպ մեկնաբանություններ անելու համար՝ հիմնվելով գիտական հետազոտության արդյունքների վրա: <p>Հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են՝</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ինքնատիպ հետազոտություն պլանավորելու և իրականացնելու համար: 2) այնպիսի արդյունքներ ստանալու համար, որոնք, հանդիսանալով ներդրում գիտության և (կամ) մասնագիտական գործունեության ոլորտում, տպագրվում են ազգային և միջազգային գրախափոխ հրատարակություններում: 3) հետազոտության արդյունքները տեսության վերածելու համար:
	Ընդհանրական իմացական հմտությունները	<ul style="list-style-type: none"> Գիտակրթական և մասնագիտական առաջատար ոլորտներում նախաձեռնել և ղեկավարել համալիր նորարարական գործընթացներ՝ դրսևորելով գիտական և մասնագիտական բարելավություն, անկախություն ու ինքնուրույնություն: Ղեկավարել հետազոտական կամ մասնագիտական թիմ՝ դրսևորելով բավարար ազդեցություն և հանձնառության
	ԿՈՍՊԵՏԵՆՑԻԱՆԵՐ ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը	

պատրաստականություն:

- Փորձել ի նպաստ ազգի և պետության հարստև գարգացման՝ պահպանելով ու պաշտպանելով ազգային և համամարդկային արժեքները:

(Տեմպուս Վերիտաս ծրագրի շրջանակներում մշակված հետբուհական ծրագրերի կրթական վերջնարդյունքների նմուշները տե՛ս Հավելված 2-ում)

ՔԱՅԼ 5. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄՇԱԿՈՒՄ

Հետբուհական կրթական ծրագիրը բաղկացած է երկու փոխկապակցված բաղադրիչներից՝ կրթական և հետազոտական: Ծրագրի ընդհանուր ծանրաբեռնվածությունը հավասար է 180 ECTS կրեդիտի (կամ 180 կրեդիտ x 30 ժամ = 5400 ժամ, ներառյալ լսարանային, արտալսարանային և անհատական աշխատանքի ժամերը): 50 ECTS կրեդիտը նախատեսված է կրթության բաղադրիչի համար, մինչ 130 ECTS կրեդիտը տրվում է հետազոտության բաղադրիչին: Ըստ ՀՀ Կրթության և Գիտության Նախարարության տրամադրած նմուշի հետբուհական կրթական ծրագրի կառուցվածքը, բովանդակությունը, գնահատման ձևերը, կրթական և հետազոտական ծանրաբեռնվածությունը բաշխվում են հետևյալ կերպ՝

ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ԵՎ ԴԱՍՇՆԹԱՑՆԵՐԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄՆԵՐ		ԿՐԵԴԻՏ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ		50
ՊԴ.00	Պարտադիր դասընթացներ և քննություններ	30
ՊԴ.01	Մասնագիտություն. ատենախոսության թեմայի թվանիշով	8
ՊԴ.02	Գիտական հետազոտությունների մեթոդաբանություն	4
ՊԴ.03	Մասնագիտական օտար լեզու	4
ՊԴ.04	Տեղեկատվական և կրթական նոր տեխնոլոգիաներ	4
Պ.00	Պրակտիկա	10
ԸԴ.00	Ընտրովի դասընթացներ և ստուգաքննություններ ²	20

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉ		130
ՀԱ.00	Ատենախոսության թեմայով հրատարակված անհրաժեշտ նվազագույն աշխատություններ ³	30
ՏԱ.00	Տարեկան ատեստավորումներ	20
ԱԴԵ.00	Ատենախոսություն ⁴ և թեմա հաստատած հիմնարկի դրական եզրակացությունը ատենախոսության վերաբերյալ	80
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ		180

ՄԱՍ 2. ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

ՀՀ բոլոր բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները գործում են համապատասխան պետական մարմինների (ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, Բարձրագույն որակավորման հանձնաժողով), ինչպես նաև Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոնի կողմից սահմանված ընդհանուր կանոնակարգերով: Այնուամենայնիվ, հարկ է նշել, որ հետբուհական կրթական ծրագրեր առաջարկող հաստատություններն ունեն որոշակի ազատություններ մի շարք հացքերում, ինչպես օրինակ՝ ընդունելության գործընթացի կազմակերպում, ընդունելության քննությունների հարցաշարերի կազմում, ղեկավարներ նշանակում, հետբուհական ծրագրի բովանդակության սահմանում, ատենախոսական աշխատանքի կատարման վերահսկում, հոդվածների գրախոսում և նախապաշտպանության կազմակերպում:

Այսպիսով, ՀՀ-ում հետբուհական կրթության իրականացումը կարգավորվում է հետևյալ իրավական փաստաթղթերով.

- *Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին ՀՀ օրենք*
- *ՀՀ-ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգ*
- *ՀՀ-ում ասպիրանտուրայի ընդունելության և ուսուցման, դոկտորանտուրայի և հայցորդության ձևակերպման կարգ*

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր ուստարվանից առնվազն 6 ամիս առաջ, ըստ հաստատված ընթացակարգերի, ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը համալսարաններից և հետբուհական

կրթությունն իրականացնող կազմակերպություններից ստանում է ասպիրանտական տեղերի դիմումներ և ֆինանսների և էկոնոմիկայի, ինչպես նաև Պաշտպանության նախարարությունների հետ համատեղ ՀՀ կառավարության հաստատմանն է ներկայացնում ասպիրանտական տեղերի քանակն ըստ կրթության (առկա և հեռակա) և ֆինանսավորման (անվճար և վճարովի) ձևերի:

Ընդունելության պահանջները ներկայացված են ՀՀ-ում ասպիրանտուրայի ընդունելության և ուսուցման, դոկտորանտուրայի և հայցորդության ձևակերպման կարգում: Սակայն ընդունելության և մասնագիտական որակավորման քննությունների հանձնաժողովները ձևավորվում են համապատասխան ոլորտի առաջատար մասնագետներից բուհի ղեկավարի հրամանով: Քննությունների հարցաշարերն ու քննական տոմսերը կազմվում են հանձնաժողովների անդամների կողմից:

Ասպիրանտուրա ընդունվելու համար դիմորդը հանձնում է քննություններ մասնագիտական առարկայից, օտար լեզվից (անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն) և ստուգարք՝ ինֆորմատիկա և/կամ համակարգչային հմտություններ առարկայից: Օտար լեզվի քննության համար անհրաժեշտ է ընտրել այն լեզուն, որը դիմորդի ուսումնառության գործընթացի հիմնական լեզուն չէ: Մասնագիտական առարկայի քննությունը հանձնում են վերջում:

Ի տարբերություն ասպիրանտուրայի՝ հայցորդության ընդունելության պահանջները հաստատվում են բուհի կողմից: Հետևաբար, հայցորդը պետք է ներկայացնի ղեֆերատ կամ 2 հրատարակված հոդված: Եթե հայցորդը դիմում է այլ մասնագիտությամբ աստիճան ստանալու համար (եթե մագիստրոսական դիպլոմի և հետազոտության թեմայի մասնագիտությունները տարբեր են), ապա անհրաժեշտ է, համաձայն ՀՀ ԲՈՂ-ի կողմից հաստատված

ընթացակարգի, հանձնել քննություն հետազոտության թեմայի մասնագիտությունից:

Հայցորդին թույլատրվում է հետազոտություն կատարել որևէ բուհում կամ կազմակերպությունում՝ ռեկտորի կամ կազմակերպության ղեկավարի հրամանով: Հայցորդի ուսման տևողությունը 5 տարի է:

ՈՒՍՈՒՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑ

Ուսումնառության ընթացքում հետազոտողը (ասպիրանտը/ հայցորդը) պետք է.

- ա) ունենա տվյալ բուհի կամ կազմակերպության գիտա կան խորհրդի կողմից հաստատված անհատական աշխատանքային պլան և առնվազն 36 ժամ դասավանդման ծանրաբեռնվածություն (վերաբերում է համալսարանական ասպիրանտներին),
- բ) անցնի պարտադիր և ընտրովի դասընթացներ՝ ըստ հետբուհական ծրագրի կրթական բաղադրիչի,
- գ) հանձնի մասնագիտական և որակավորման այլ քննություններ՝ ՀՀ-ում գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի համաձայն:

ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՀՀ ԲՈՂ-ի կողմից կարգավորվող հետբուհական կրթության որակավորման քննությունները նույնպես անցկացնում են բուհի առաջատար մասնագետները, ովքեր կազմում են հարցաշարերն ու քննական տոմսերը: Որակավորման քննությունների հանձնաժողովները ձևավորում է բուհը, սակայն հաստատում ԲՈՂ-ը:

ԲՈՅ-ը սահմանել է որակավորման քննությունների աշխանային (հոկտեմբեր-նոյեմբեր) և գարնանային (մայիս-հունիս) քննաշրջաններ: Այնուամենայնիվ, քննության օրերը նշանակում է բուհը:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐ

Ըստ ԲՈՅ-ի կողմից հաստատված ընթացակարգի՝ ատենախոսության թեմաներն ու գիտական ղեկավարները հաստատվում են ընդունելությունից հետո առնվազն 3 ամսվա ընթացքում:

Որպես կանոն, գիտական ղեկավար կարող է լինել բուհում կամ կազմակերպությունում աշխատող գիտությունների դոկտորը կամ թեկնածուն: Վերջինիս ղեկավարման թույլտվությունը հաստատում է ԲՈՅ-ը՝ ղեկավարվելով Կրթության և գիտության նախարարության կողմից հաստատված ընթացակարգերով (գիտությունների թեկնածուն կարող է գիտական ղեկավար հաստատվել, եթե ունի տվյալ հետազոտության ոլորտին առնչվող 30 տպագրված հոդված/աշխատություն): Յուրաքանչյուր գիտական ղեկավար կարող է միաժամանակ ղեկավարել առավելագույնը 5 ասպիրանտ կամ հայցորդ:

Գիտական ղեկավարը

- օգնում է հետազոտողին ձևակերպել հետազոտության հարցերը, պատրաստել և ներկայացնել գիտական նախագծի նկարագրությունը,
- օգնում է հետազոտողին կազմել անհատական աշխատանքային պլանը՝ գնահատելով վերջինիս կրթական կարիքները և ապահովում է դրանց իրականացումը կանոնավոր հանդիպումների միջոցով,

- տրամադրում է խորհրդատվություն հետազոտության բոլոր փուլերում,
- օգնում է հետազոտողին պատրաստել հաշվետվություններ՝ ատեստավորում անցնելու նպատակով,
- ուղղորդում է հետազոտողին հետազոտության արդյունքների տարածման նպատակահարմար ձևերի, այդ թվում՝ դրանց տպագրման հարցերում,
- հետազոտողին ներկայացնում է բուհի, ինչպես նաև համապատասխան տեղական և միջազգային ակադեմիական հանրությանը,
- օգնում է հետազոտողին պատրաստվել նախապաշտպանության և պաշտպանության (ելույթը գրելու, ներկայացվող փաստաթղթերը պատրաստելու և այլ հարցերում),
- ապահովում է հետազոտողի կողմից հետազոտության էթիկայի նորմերի պահպանումը,
- պատասխանատվություն է կրում ձեռք բերելու և այնուհետև զարգացնելու ղեկավարման հմտությունները մի շարք ուղիներով, այդ թվում՝ միջազգային հրապարակումներով և գիտաժողովներում մասնակցությամբ:

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ ԵՎ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՈՒՄ

Հետազոտողը պարտադիր և ընտրովի դասընթացներից, պրակտիկայից և գիտաժողովներին ու սեմինարներին մասնակցությունից պետք է կուտակի 180 կրեդիտ: Կրեդիտի միավորը որոշվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության կողմից: *Սակայն բուհն է կարգավորում հետբուհական կրթական ծրագրի ուսումնական պլանի մշակումը և ասպիրանտի/ հայցորդի անհատական աշխատանքային պլանի կազմումը:*

Ըստ անհատական աշխատանքային պլանի՝ հետազոտողը պետք է յուրաքանչյուր տարի ներկայացնի ընթացիկ

հաշվետվություն, որը գնահատվում է համապատասխան ամբիոնի, բաժնի, լաբորատորիայի կողմից: Բուհի ամբիոններն ու հանձնաժողովները կամ կազմակերպության գիտական բաժինը կանոնավոր կերպով քննարկում և ստուգում են հետազոտողի և գիտական ղեկավարի հաշվետվությունները: Այն հետազոտողը, ով չի ներկայացնում կամ ձախողում է հաշվետվությունը, հեռացվում է բուհի ռեկտորի կամ կազմակերպության տնօրենի հրամանով:

Ուսումնառության ընթացքում հետազոտողի համար հավասար պայմաններով հասանելի են բուհի կամ կազմակերպության սարքավորումները, լաբորատորիաները, համակարգչային տեխնիկան, գրադարանները:

ՆԱԽԱԴԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Երբ հետազոտողը ավարտում է ատենախոսությունը, համապատասխան ամբիոնը կամ բաժինը կազմակերպում է նախապաշտպանություն, որից հետո հետազոտողը կարող է դիմել համապատասխան մասնագիտական խորհուրդ՝ պաշտպանությունը կազմակերպելու նպատակով: Հարկ է նշել, որ, համաձայն գործող կանոնակարգերի, նույնիսկ նախապաշտպանություն չանցած ասպիրանտը կամ հայցորդը կարող է դիմել մասնագիտական խորհուրդ՝ ատենախոսությունը պաշտպանելու նպատակով:

ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ՉՆԱՅԱՏՈՒՄ ԵՎ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՅՈՎՈՒՄ

Չետբուհական կրթական ծրագրի բոլոր առանձին քայլերը պետք է իրականացվեն հստակ գնահատման չափանիշներով և որակի ապահովման մեխանիզմներով (օրինակ՝ գովազդ, ասպիրանտների ընտրություն, ընդունելություն, ղեկավարի հետ պայմանագիր, դասընթացներ, հետազոտամետ ուսուցում, փոխանցելի հմտությունների ծրագիր, կարիերայի զարգացում, միջազգային փոխանակում, հետազոտության ընթացքի վերահսկում, կարիերայի առաջխաղացման չափանիշներ, հետազոտության արդյունքների հրատարակման ռազմավարություն): Անհրաժեշտ է ձևավորել ծրագրի գնահատման իրատեսական չափանիշներ: Ծրագիրը կլինի կայուն և շարունակական, եթե որոշ չափանիշները պահպանվեն, այլապես, այն ի վերջո կսպառվի:

Ստորև ներկայացված է ՏԵՄՊՈՒՄ ՎԵՐԻՏԱՍ ծրագրի շրջանակներում ՈԱԱԿ-ի կողմից մշակված Որակի ապահովման չափորոշիչները:

ՉԵՏԲՈՒՅԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՅՈՎՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ
<p>1. Ինստիտուցիոնալ ռազմավարություն <i>Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (այսուհետ՝ բուհ) հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունը համահունչ է բուհի առաքելությանը և նպատակներին:</i></p>
<p>1.4 Բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունը</p>

հաստատվում է բուհի կողմից՝ ինստիտուցիոնալ մակարդակով, և արտացոլում է բուհի առաքելությունը և հետազոտության ոլորտի նպատակները:

1.5 Հետազոտական ռազմավարությունն արտացոլում է ներքին և արտաքին շահակիցների կարիքները և ներառում էթիկական հասկացություններ:

1.6 Բուհում գործում են հետազոտության ոլորտի ռազմավարության նպատակների արդյունավետության գնահատման և բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր:

2.Հետբուհական մասնագիտական կրթական ծրագրեր

Հետբուհական կրթական ծրագրերի նպատակները համահունչ են բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը, կազմում են հաստատության պլանավորման և ռեսուրսների բաշխման մաս և մշակված են հաղթահարելու գլոբալ աշխատաշուկայի նոր մարտահրավերներն ու կարիքները:

2.1 Հետբուհական կրթական ծրագրերը մանրամասն նկարագրված է ըստ ակնկալվող ուսումնառության արդյունքների, ճկուն է, համապատասխանում է հետազոտողների կարիքներին և համահունչ է բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը:

2.2 Հետբուհական կրթական ծրագրերը բովանդակային առումով համահունչ է համապատասխան ոլորտի այլ հետբուհական կրթական ծրագրերին:

2.3 Հետբուհական կրթական ծրագրերը գործում է հետազոտական պատշաճ միջավայրում՝

<p>ապահովելով հետազոտողների բավարար քանակ և համապատասխան ռեսուրսներ, որոնք խթանում է միջգիտակարգային մոտեցումը:</p>
<p>2.4 Հետբուհական կրթական ծրագիրը տրամադրում է մասնագիտական հիմնական առարկաների և փոխանցելի հմտությունների ուսուցում, ինչպես նաև երաշխավորում է հետազոտողների ակտիվ ընդգրկումը հետազոտական աշխատանքներում:</p>
<p>2.5 Հետբուհական կրթական ծրագիրն ունի հետազոտության արդյունքների որակի գնահատման սահմանված չափանիշներ՝ ձեռք բերված վերջնարդյունքների հետ համեմատությամբ, և հետազոտության արդյունքի սոցիալական ազդեցության գնահատման համար մեխանիզմներ:</p>
<p>2.6 Բուհում առկա է հետբուհական կրթական ծրագրի մշակման, հաստատման, մշտադիտարկման և բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր՝ ներքին և արտաքին շահակիցների ակտիվ ներգրավմամբ:</p>
<p>3. Ընդունելության քաղաքականություն <i>Հետբուհական կրթական ծրագրով բուհի ընդունելության քաղաքականությունը թափանցիկ է, համահունչ ծրագրի նպատակներին:</i></p>
<p>3.1 Բուհը սահմանել է ասպիրանտների հավաքագրման, ընտրության և ընդունելության անաչառ ընթացակարգերի խթանման մեխանիզմներ:</p>
<p>3.2 Դիմորդների ընտրության չափանիշները թափանցիկ են, հասանելի հասարակությանը և համահունչ են</p>

հետբուհական կրթական ծրագրի վերջնարդյունքներին:

3.3 Բուհը պարբերաբար վերլուծում է դիմորդների գնահատման համակարգի արդյունավետությունը:

4. Ղեկավար

Յտոբուհական կրթական ծրագրի նպատակներն իրականացնելու համար բուհը ապահովված է մասնագիտական բարձր որակներ ունեցող ղեկավարներներով կամ ղեկավարների կազմավորված խմբով:

4.1 Ղեկավարների/ղեկավարների խմբի պարտականությունները, որակավորումները, աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը, ճանաչման չափանիշները համակողմանիորեն նկարագրված ու հաստատված են և համահունչ են հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակներին:

4.2 Բուհում առկա են ղեկավարի/ղեկավարների խմբի նշանակման ընթացակարգեր:

4.3 Բուհն ունի մեխանիզմներ, որոնք խրախուսում են ղեկավարներին ակտիվորեն ընդգրկվել հետազոտական աշխատանքներում և համապատասխան գիտական ցանցերում:

4.4 Բուհը սահմանել է ղեկավարման պարբերական գնահատման լավ մշակված համակարգ, որը խթանում է առկա քաղաքականությունների և ընթացակարգերի բարելավումը և ղեկավարների մասնագիտական կարիքների բացահայտումը:

<p>4.5 Բուհը նպաստում է ղեկավարների կատարելագործմանը և մասնագիտական առաջընթացին:</p>
<p>5.3 Էտագոտական միջավայր <i>Բուհը նպաստում է որակյալ հետազոտություն իրականացնելուն՝ ձևավորելով հետազոտության համար բարենպաստ միջավայր:</i></p>
<p>5.1 Բուհն ունի անհրաժեշտ ռեսուրսներ հետբուհական կրթական ծրագրի իրականացման համար, որոնք արդյունավետորեն աջակցում են ծրագրի նպատակների իրականացմանը և ստեղծում հետազոտության համար բարենպաստ միջավայր:</p>
<p>5.2 Բուհը մշտադիտարկում է հետազոտողների գիտական առաջընթացը՝ հիմնվելով ձեռքբերված գիտական արդյունքների վրա և տրամադրում կարիերայի զարգացման հնարավորություններ: Ղեկավարներն ունեն առաջնային պատասխանատվություն հետազոտողների գիտական առաջընթացի համար:</p>
<p>5.3 Բուհը պարբերաբար տրամադրում է հետազոտողներին օգտակար տեղեկատվություն և խորհրդատվություն՝ հետազոտությունը խթանելու նպատակով և հնարավորություն է ընձեռում աշխատելի հետազոտական խմբերում և հետազոտական տարբեր միջավայրերում:</p>
<p>5.4 Բուհում գործում է հետբուհական կրթական ծրագրերի շարունակականությունն ու ամբողջականությունն ապահովող ֆինանսական միջոցների բաշխման հստակ քաղաքականություն:</p>
<p>5.5 Բուհում գործում է տրամադրվող ռեսուրսների արդյունավետության, կիրառելիության և</p>

հասանելիության գնահատման մեխանիզմներ:

6. Հետազոտողներ (Ասպիրանտներ)

Ասպիրանտները ճանաչվում են որպես համապատասխան իրավունքներով օժտված մասնագետներ:

6.1 Բուհում առկա է հետազոտողների, ղեկավարների և բուհի միջև հարաբերությունները կարգավորող պաշտոնական մեխանիզմները, որտեղ հստակ ձևակերպված են ասպիրանտների իրավունքներն ու պարտականությունները:

6.2 Հետազոտողները ներգրավված են բուհի կառավարման գործընթացում և մասնակցում են բուհի որոշումների կայացմանը:

6.3 Բուհում գործում է ուսանողներին մատուցվող ծառայությունների որակն ապահովող սահմանված մեխանիզմներ, ասպիրանտներն ընդգրկված են որակի ապահովման գործընթացներում:

7. Միջազգայնացում

Միջազգայնացումը համահունչ է բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը և հետազոտողների անհատական կարիքներին:

7.1 Բուհն արդյունավետորեն համագործակցում է տեղական և միջազգային հաստատությունների և կառույցների հետ՝ ձգտելով ստեղծել հետազոտողների բավարար քանակ և գործարար կապերի ցանց, ինչպես նաև իրականացնել համատեղ հետազոտություններ և հետբուհական ծրագրեր:

7.6 Հետազոտողների շարժունությունը պայմանավորված

<p>Է նրանց հետազոտական նախագծերով:</p>
<p>7.7 Բուհը հատկացնում է բավարար ֆինանսական ռեսուրսներ միջազգայնացումը խթանելու համար:</p>
<p>8. Գիտական աստիճանի շնորհում <i>Բուհն ունի հետազոտական արդյունքների մշտադիտարկման և գնահատման հստակ մեխանիզմներ (վերաբերում է մասնագիտական խորհուրդներ ունեցող բուհերին):</i></p>
<p>8.1 Մասնագիտական խորհուրդն ունի գիտական աստիճանաշնորհման չափանիշներ, որոնք պարբերաբար վերանայվում են:</p>
<p>8.2 Բուհը սահմանել է մասնագիտական խորհրդի/խորհուրդների անդամների նշանակման չափանիշներ:</p>
<p>8.3 Բուհը պարբերաբար իրականացնում է մասնագիտական խորհրդի/խորհուրդների գործունեության որակի ապահովում:</p>
<p>8.4 Մասնագիտական խորհուրդը/խորհուրդները պարբերաբար հրապարակում է զեկույցներ համապատասխան ոլորտների զարգացման վերաբերյալ:</p>
<p>9. Ներքին որակի ապահովում <i>Բուհն ունի որակի ապահովման ներքին համակարգ, որը նպաստում է հետբուհական կրթության գործընթացների շարունակական բարելավմանը:</i></p>
<p>9.1 Բուհում առկա է հետբուհական կրթության ներքին որակի ապահովման հստակ և հանրությանը հասանելի քաղաքականություն և ընթացակարգ:</p>

9.2 Հետբուհական կրթության ներքին և արտաքին շահակիցներն ներգրավված են որակի ապահովման գործընթացներում:

9.3 Բուհը հետադարձ կապի մեխանիզմներով հավաքագրում է իրականացվող գործընթացների վերաբերյալ հավաստի տեղեկատվություն, որը վերլուծվում է հետբուհական կրթության նպատակների և գործընթացների բարելավման համար:

9.4 Հետբուհական կրթության որակի ապահովման ներքին համակարգը պարբերաբար վերանայվում է:

(Տե՛ս հետբուհական կրթական ծրագրի ինքնավերլուծության ձևաթուղթը և հետաբուհական կրթական ծրագիրը վերահսկելու և գնահատելու ցուցիչները 3-րդ և 4-րդ հավելվածում)

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

ԵՌԱԿՈՂՄ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ՆՄՈՒՇ

Ձև 10/2 ք.Երևան

ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Ասպիրանտուրայի անվճար առկա ուսումնառության «Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի ազգային համալսարան» հիմնադրամը (այսուհետև՝ Համալսարան)՝ ի դեմս Համալսարանի ռեկտոր -----, որը գործում է Համալսարանի կանոնադրության հիման վրա, մի կողմից և

----- (այսուհետև՝ ասպիրանտ/հայցորդ) ու
անուն, հայրանուն, ազգանուն

----- (այսուհետև՝ գիտական ղեկավար)
անուն, հայրանուն, ազգանուն

մյուս կողմից, (այսուհետև՝ Կողմեր), հիմք ընդունելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսդրությունը, »Կրթության մասին«, »Բարձրագույն և հետսովստական մասնագիտական կրթության մասին« ՀՀ օրենքները, Համալսարանի կանոնադրությունը և ներքին կանոնները, կնքեցին սույն պայմանագիրը հետևյալի մասին.

1. Պայմանագրի առարկան

1. Սույն պայմանագրով Համալսարանը պարտավորվում է հետսովստական մասնագիտական կրթության հիմնական կրթական ծրագրով կազմակերպել և իրականացնել ասպիրանտի հետսովստական մասնագիտական կրթության անվճար առկա ուսուցման գիտակրթական

գործընթացը, ասպիրանտը պարտավորվում է մասնակցել հետադասական մասնագիտական կրթության ուսումնական ամբողջ գործընթացին, գիտական ղեկավարը պարտավորվում է ուղղորդել և վերահսկել ասպիրանտի աշխատանքները հետադասական մասնագիտական կրթության ուսումնական ամբողջ գործընթացի ժամանակ:

2. Ասպիրանտի հետադասական մասնագիտական կրթության կրթական ծրագրով գործընթացի տևողությունը 3 (երեք) տարի է:

2. Կողմերի իրավունքներն ու պարտականությունները

2.1. Համալսարանը պարտավոր է՝

2.1.1. ասպիրանտի ուսուցումն իրականացնել պետական չափորոշիչներով սահմանված ուսումնական պլաններին, առարկայական ծրագրերին և ուսումնական գործընթացների ժամանակացույցին համապատասխան,

2.1.2. ասպիրանտի հրամանագրման օրվանից ոչ ուշ, քան 3 ամսվա ընթացքում՝ սահմանված կարգով հաստատել ատենախոսության թեման և գիտական ղեկավարին,

2.1.3. ասպիրանտուրայում ուսումնառության ամբողջ ժամանակահատվածի համար՝ սահմանված կարգով հաստատել ասպիրանտի աշխատանքային պլանը,

2.1.4. ասպիրանտին ապահովել ուսումնական գործընթացին մասնակցելու, գիտական գործընթացն ու սույն պայմանագրով սահմանված իրավունքներն իրականացնելու մարենպաստ պայմաններ, գիտական հետազոտություններով զբաղվելու, Համալսարանի գրադարանից, լաբորատորիաներից, տեխնիկական պահոցներից, ուսումնական և գիտական ծառայություններից անվճար օգտվելու հնարավորություններ,

2.1.5. տարեկան մեկ անգամ՝ ուսումնական տարվա վերջին

- ասպիրանտին տրամադրել երկամսյա արձակուրդ,
- 2.1.6. աշխատանքային պլանին համապատասխան՝ ներկայացված հաշվետվության հիման վրա յուրաքանչյուր տարի ատեստավորել ասպիրանտին,
- 2.1.7. ուսումնական պլանով նախատեսված աշխատանքները կատարած և ամփոփիչ ատեստավորում անցած ասպիրանտին շնորհել համապատասխան որակավորում և տալակադեմիական տեղեկանք,
- 2.1.8. Համալսարանին անհրաժեշտ լինելու դեպքում ուսումնա ավարտելուց, թեկնածուական թեզը հաջողությամբ պաշտպանելուց հետո և ԲՈՅ-ի կողմից հաստատում ստանալու պահից մեկ ամսվա ժամկետում ասպիրանտին տեղավորել աշխատանքի համապատասխան մասնագիտությամբ՝ կրտսեր գիաշխատողի (կամ ասիստենտի) պաշտոնում՝ առնվազն 5 տարի ժամկետով,
- 2.1.9. ապահովել ասպիրանտի գիտական ղեկավարի մասնագիտական հմտությունների զարգացումը,
- 2.1.10. գնահատել և խրախուսել գիտական ղեկավարի աշխատանքի արդյունավետությունը՝ հաշվի առնելով նրա մասնագիտական որակը:

2.2 Համալսարանն իրավունք ունի՝

- 2.2.1 ատեստավորում չանցած ասպիրանտին ռեկտորի հրամանով ազատել ասպիրանտուրայից,
- 2.2.2 աշխատանքային պայմանագիրը լուծել Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով,
- 2.2.3 ասպիրանտի կողմից ատեստավորում չանցնելու, ուսումնական պլաններով և ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցով նախատեսված առաջադրանքները չկատարելու, Համալսարանի կարգապահական կանոնները խախտելու դեպքերում ասպիրանտին

ենթարկել կարգապահական տուժի՝ ընդհուպ հեռացնելով Համալսարանից,

- 2.2.4 գիտական ղեկավարի կողմից իր պարտականությունները պատշաճ չկատարելու դեպքում նրան ենթարկել կարգապահական տուժի՝ ընդհուպ ազատելով ղեկավարի պարտականություններից:

2.3. Ասպիրանտը պարտավոր է՝

- 2.3.1. Սահմանված ժամկետում կատարել ուսումնական և առարկայական ծրագրերով սահմանված առաջադրանքները, ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցով նախատեսված պահանջները,
- 2.3.2. Ժամանակացույցին համապատասխան ներկայացնել աշխատանքային պլանը,
- 2.3.3. Համալսարանի կողմից սահմանված կարգին համապատասխան հանձնել քննությունները և ստուգարքները,
- 2.3.4. կազմել և Համալսարանի համապատասխան ամբիոնի հաստատմանը ներկայացնել առնվազն 36 ժամկա մանկավարժական ծանրաբեռնվածության աշխատանքային պլանը,
- 2.3.5. ասպիրանտուրա ընդունվելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում հաստատման ներկայացնել ատենախոսության թեման,,
- 2.3.6. սահմանված կարգով յուրաքանչյուր տարի ատեստավորման նպատակով ներկայացնել հաշվետվություն,
- 2.3.7. աշխատանքային պլանին համապատասխան յուրաքանչյուր տարի ամբիոնի կողմից ատեստավորվել,
- 2.3.8. Համալսարանի ամբիոնում, ֆակուլտետի խորհրդում պարբերաբար լսման և քննարկման ներկայացնել գիտական ղեկավարի հաշվետվությունը,
- 2.3.9. սահմանված կարգով և ժամանակացույցին համապատասխան ատենախոսությունը ներկայացնել

պաշտպանության,

2.3.10. ինամքով և հոգատարությամբ վերաբերվել
 Համալսարանի գույքին,

2.3.11. կատարել ՀՀ օրենսդրությամբ, Համալսարանի
 կանոնադրությամբ և ներքին կարգապահական
 կանոններով սահմանված այլ պարտականությունները,

2.3.12. ուսումն ավարտելուց, թեկնածուական
 ատենախոսությունը հաջողությամբ պաշտպանելուց
 և ԲՈՂ-ի կողմից հաստատումը ստանալուց հետո
 համալսարանին անհրաժեշտ լինելու դեպքում առնվազն
 5 տարի աշխատել համալսարանում:

2.4. Ասպիրանտն իրավունք ունի՝

2.4.1. տարեկան մեկ անգամ՝ ուսումնական տարվա
 վերջին ձևակերպել երկամսյա արձակուրդ,

2.4.2. մասնակցել գիտահետազոտական
 աշխատանքներին, գիտաժողովներին և այլ գիտական
 միջոցառումներին,

2.4.3. գիտական հետազոտություններ կատարելիս՝
 Համալսարանի աշխատողների հետ հավասարապես
 անվճար օգտվել գիտական սարքավորումներից,
 լաբորատորիաներից, համակարգչային տեխնիկայից,
 գրադարանից,

2.4.4. իրականացնել ՀՀ օրենսդրությամբ, Համալսարանի
 կանոնադրությամբ և ներքին կարգապահության
 կանոններով սահմանված այլ իրավունքներ:

2.5. Գիտական ղեկավարը պարտավոր է՝

2.5.1. ուղղորդել և վերահսկել ասպիրանտի
 լուրջ աշխատանքները՝ ուսումնական պլանին
 համապատասխան,

2.5.2. ժամանակացույցին համապատասխան ասպիրանտի
 հետ միասին մշակել անհատական աշխատանքային
 պլանը,

- 2.5.3. աջակցել ասպիրանտին թեմայի ընտրության հարցում և ասպիրանտի ընդունվելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում ներկայացնել ատենախոսության թեման Համալսարանի գիտական խորհրդի հաստատմանը,
- 2.5.4. աջակցել ասպիրանտին գիտական հոդվածներ տպագրելու, սեմինարներին, գիտաժողովներին մասնակցելու, նորարարական հետազոտություններ իրականացնելու հարցերում,
- 2.5.5. նախապատրաստել ասպիրանտին սահմանված կարգին համապատասխան հանձնելու մասնագիտական որակավորման քննությունները,
- 2.5.6. հանդիպել ասպիրանտի հետ առնվազն շաբաթը երկու անգամ,
- 2.5.7. աշխատանքային պլանին համապատասխան յուրաքանչյուր տարի ատեստավորման ներկայացնել ասպիրանտին,
- 2.5.8. համապատասխան ամիսն ներկայացնել հաշվետվություն՝ ասպիրանտի հետ կատարած աշխատանքի վերաբերյալ,
- 2.5.9. սահմանված կարգով և ժամանակացույցին համապատասխան ասպիրանտի թեկնածուական ատենախոսությունը ներկայացնել պաշտպանության,
- 2.5.10. աջակցել ասպիրանտին յուրաքանչյուր տարի գիտական հոդվածներ տպագրելու հարցում, ասպիրանտի հետ մասնակցել գիտահետազոտական աշխատանքներին, ներկայացնել գիտական հաշվետվություններ,
- 2.5.11. մասնագիտական որակը մարձրացնելու նպատակով մասնակցել ղեկավարների համար նախատեսված վերապատրաստման դասընթացներին:

2.6. Գիտական ղեկավարն իրավունք ունի՝

- 2.6.1. չատեստավորել կամ պայմանական ատեստավորել ասպիրանտին, եթե նա ոչ լիարժեք է կատարել

աշխատանքային պլանով նախատեսված աշխատանքները,

2.6.2. հրաժարվել ասպիրանտից, եթե նա չի կատարում աշխատանքային պլանով նախատեսված աշխատանքները,

2.6.3. գիտական հետազոտություններ կատարելիս անվճար օգտվել գիտական սարքավորումներից, լաբորատորիաներից, համակարգչային տեխնիկայից, գրադարանից:

3. Պայմանագրի գործողության ժամկետը

Սույն պայմանագիրը ուժի մեջ է մտնում ստորագրելու պահից և գործում է մինչև ասպիրանտի և նրա գիտական ղեկավարի հետյուրևհական կրթության կրթական ծրագրով նախատեսված անընդհատ ուսումնական գործընթացի ավարտը: Պայմանագիրը դադարում է ուսումնական գործընթացի ավարտով՝ լացարկությամբ սույն պայմանագրի 4 կետում նշված դեպքերի:

4. Պայմանագրի փոփոխումը և լուծումը

4.3.1. Սույն պայմանագիրը կարող է վաղաժամկետ լուծվել կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ,

4.3.2. Համալսարանի նախաձեռնությամբ պայմանագիրը կարող է լուծվել, եթե ասպիրանտը տարբեր պատճառներով ընդհատել է ասպիրանտուրայի գիտակրթական գործընթացը,

4.3.3. ասպիրանտը չի կատարում աշխատանքային պլանով նախատեսված աշխատանքները,

4.3.4. ասպիրանտի նախաձեռնությամբ պայմանագիրը կարող է լուծվել, եթե Համալսարանը չի ապահովում սույն պայմանագրով նախատեսված գիտակրթական գործընթացը, կամ խախտել է ասպիրանտուրան պետական պատվերի շրջանակներում ուսումնառած և ավարտած մասնագետին համապատասխան

մասնագիտությամբ աշխատանքի տեղավորելու պայմանները,

- 4.3.5. սույն պայմանագիրը կարող է վաղաժամկետ լուծվել, եթե առկա է ասպիրանտին Համալսարանից հեռացնելու մասին ռեկտորի հրամանը,
- 4.3.6. գիտական ղեկավարը տարբեր պատճառներով հրաժարվում է ղեկավարի պարտականություններից,
- 4.3.7. գիտական ղեկավարը չի կատարում աշխատանքային պլանով նախատեսված աշխատանքները,
- 4.3.8. առկա է գիտական ղեկավարին ասպիրանտի ղեկավարի պարտականություններից ազատելու մասին Համալսարանի ռեկտորի հրամանը:

5. Եզրափակիչ դրույթներ

- 5.3. Սույն պայմանագիրը կազմված է երեք հավասարազոր օրինակից, որոնցից մեկական օրինակ տրվում է յուրաքանչյուր կողմին:
- 5.4. Կողմերի միջև ծագած վեճերը կարգավորվում են փոխադարձ համաձայնությամբ կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:
- 5.5. Սույն պայմանագիրը ստորագրելիս ասպիրանտին և գիտական ղեկավարին լսելով են պայմանագրի լիարժեք դրույթները: Ասպիրանտը և գիտական ղեկավարը ծանոթացել են Համալսարանի կանոնադրությանը և ներքին կարգապահության կանոններին:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2

«ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Տվյալ հետբուհական կրթական ծրագիրն ավարտող հետազոտողները ձեռք կբերեն

- ժամանակակից կրթական համակարգերի, ընթացիկ կրթական բարեփոխումների, կրթության ոլորտում հարացույցների փոփոխության, ժամանակակից մանկավարժական մտքի և ուսումնական պլանների մշակման քննադատական հասկացողություն:
- ազգային և միջազգային մակարդակներում կրթության քաղաքականության դերի մասին քննադատական հասկացողություն:
- կրթության քաղաքականությանը, կրթության կառավարմանը, ուսումնական պլանների նախագծման և գնահատման լավագույն փորձի հիմնական սկզբունքների և ոլորտի արդի տեսության նորագույն գիտելիք:
- կրթության քաղաքականության և կրթության կառավարման խնդիրներին վերաբերող բարդ հասկացությունների և մեթոդաբանությունների և մոդելների, տպագրված հոդվածների նախագծման, իրականացման, վերլուծության և գնահատման առաջնակարգ մասնագիտական փորձառություն
- կրթության համակարգերում հետազոտություն իրականացնելու և գնահատման համակարգեր մշակելու հմտություններ:

Հետբուհական ծրագիրը հաջողությամբ ավարտելու դեպքում հետազոտողները կկարողանան դրսևորել հետևյալ

գիտելիքները, հմտությունները և կոմպետենցիաները.

ԳԻՏԵԼԻՔ

Մասնագիտական գիտելիք

- հանրային և կրթական քաղաքականությունների տերմինաբանության և առանձնահատկությունների մասին խորքային գիտելիք,
- արդի կրթական համակարգերի, ոլորտի պատմության և զարգացման, ազգային և միջազգային կրթական համակարգերի առաջացման և զարգացման փուլերի մասին խորքային գիտելիք և դրանց քննադատական ըմբռնում,
- կրթության հիմնական հասկացությունների ու ոլորտի պատմական զարգացման ամփոփ նկարագիրի, կրթության հանրայնացման պատճառների ու մեթոդների մասին գիտելիք,
- ուսումնասիրության ոլորտի հստակ հասկացողություն և կրթության քաղաքականությանն առնչվող հետազոտության մեթոդների, հմտությունների և կոմպետենցիաների ձեռքբերում:

Չայեցակարգային գիտելիք

- հանրային և կրթության քաղաքականության ոլորտի դասակարգումների, տեսակների ու կարգերի, սկզբունքների և ընդհանրացումների, տեսությունների, մոդելների և կառույցների մասին գիտելիք,
- արդի միջազգային բարեփոխումների և արդի կրթական համակարգերից և ապագա միտումներից բխող մարտահրավերների պատճառների և դրանց լուծման ուղիների մասին գիտելիք,
- հանրային քաղաքականության, կրթության քաղաքականության, կառավարման տեսության պատմության, ռազմավարական կառավարման,

մարդկային ռեսուրսների կառավարման լավագույն փորձի հիմնական սկզբունքների խորքային գիտելիք,

- կրթության ոլորտի խնդիրների և արդի հետազոտության խորը ներըմբռնում:

Ընթացակարգային գիտելիք

- կրթության քաղաքականության հարափոփոխվող զարգացման համատեքստում համապատասխան ընթացակարգերի օգտագործման չափորոշիչների, մեթոդների և միջոցների խորքային գիտելիք,
- գնահատման ձևերի նախագծման, իրականացման և վերլուծության, տեղական, ազգային և միջազգային մակարդակներում կրթության քաղաքականության շրջանակներում գնահատման դերի մասին խորքային գիտելիք:

ՃԱՆԱԶՈՂԱԿԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Վերլուծության և համադրման (սինթեզի) հմտություններ

- փաստերի վրա հիմնված հետազոտության միջոցով ազգային և միջազգային կրթական խնդիրների և քաղաքականությունների մոդելները և լավագույն փորձերը բազմակողմանիորեն գնահատելու հմտություններ
- Նոր և բարդ գաղափարների (հետազոտական նախագծերի քննադատական վերլուծություն, ինքնավարություն և ղեկավարում) և կրթական տեսությունների քննադատական վերլուծության, գնահատման և համակարգված կերպով համադրման հմտություններ,
- հետազոտության արդյունքներ, բարդ հասկացություններ և մեթոդաբանություններ, կրթության քաղաքականության և կրթության կառավարման խնդիրներին առնչվող մոդելներ մշակելու և դրանք գնահատելու հմտություններ,

- հետազոտության հիմնախնդիրներ ձևակերպելով և տվյալների հավաքագրման և վերլուծության մեթոդաբանություններ օգտագործելով՝ կրթության քաղաքականության ոլորտում կոնկրետ խնդրի շուրջ հետազոտական նախագիծ մշակելու և հրատարակելու հմտություններ,
- կրթության քաղաքականության ոլորտում հետազոտություն իրականացնելու համար քանակական կամ/և որակական մեթոդների առաջնակարգ գործիքների պլանավորման և կիրառման հմտություններ:

Խնդիրների լուծման հմտություններ

- համագործակցությամբ խնդիրներ լուծելու հմտություններ, ներառյալ խնդրի վերհանումը և մատնանշումը, փաստերի վերլուծության իրականացման անհրաժեշտության սահմանումը, համապատասխան տեսությունների մատնանշումն ու ձևակերպումը, բազմազան համատեքստերում կրթական խնդիրների լուծման ռազմավարությունների մշակումը կամ այլընտրաքային լուծումների առաջադրումը,
- կոնկրետ համատեքստերում և իրադրություններում մասնագիտական խնդիրները լուծելու համար կրթության գիտակարգերից ձեռք բերված գիտելիքի և հմտությունների կիրառման հմտություններ,
- գիտելիքահեն հասարակության սոցիալական և մշակութային բարելավմանը նպաստելու հմտություններ՝ ակադեմիական և մասնագիտական համատեքստում (հետազոտական թիմերի ղեկավարում ազգային և միջազգային գործունեության շրջանակում),
- կրթության գիտակարգերի հայեցակարգային գործիքների, ինչպես նաև փորձառական արդյունքների կիրառմամբ կրթության բարդ խնդիրները մեկնաբանելու և դրանց արձագանքելու հմտություններ,
- գիտելիքի սահմանները ընդլայնող և միջազգային

գրախոսվող ամսագրերում տպագրության արժանի նորարարական հետազոտության իրականացման կարողություն:

Հաղորդակցական հմտություններ

- իրենց մասնագիտության ոլորտի շուրջ գործընկերների, գիտական հանրության և հասարակության այլ անդամների հետ հաղորդակցվելու հմտություններ,
- խմբերի և անհատների հետ արդյունավետորեն հաղորդակցվելու հմտություններ:

ԿՈՄՊԵՏԵՆՑԻԱՆԵՐ

- կրթության գիտակարգում բարդ խնդիրներն ինքնուրույն մատնանշելու, ձևակերպելու և քննադատորեն վերլուծելու, քննելու և համապարփակ մոտեցմամբ գիտելիք ստեղծելու կարողություն,
- կրթության գիտակարգի և այլ փոխկապակցված գիտակարգերի/հետազոտության ոլորտների գաղափարական զարգացումների և ռազմավարական ուղղությունների ամբողջական իմացություն ցուցաբերելու կարողություն: Կարող է օգտագործել այդ գիտելիքը հարստացնելու իր հետազոտության ոլորտը,
- մասնագիտական և ոչ-մասնագիտական լսարանին գաղափարները ներկայացնելու և այլ հետազոտությունների քննադատական գնահատման կարողություններ,
- ակադեմիական ազնվությամբ հետազոտության գործընթացն ախազծելու և իրականացնելու կարողություն,
- կոնկրետ կրթական համատեքստերին հետազոտության արդյունքները և պրակտիկաները հարմարեցնելու կարողություն,
- կրթական գործունեությանը առնչվող արժեքների շուրջ մասնագիտական կարծիք հայտնելու կարողություն,

- կրթության տեսության և կրթության քաղաքականությունների և համատեքստերի ասպեկտների միջև հնարավոր կապերը մատնանշելու, վերհանելու կարողություն,
- կրթության ոլորտի զարգացման միտումները հասկանալու և դրանց հնարավոր հետևանքները բացահայտելու կարողություն,
- կրթության համակարգերի և քաղաքականությունների սկզբունքները և դրանք կարգավորող փաստաթղթերը հասկանալու կարողություն
- կրթական գործընթացները գնահատելու և վերահսկելու կարողություն:

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԳՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

- տեղեկատվական տեխնոլոգիաները պատշաճ կերպով կիրառելով՝ տեղեկատվություն ձեռք բերելու և համադրելու համակարգեր նախագծելու և աշխատացնելու բարձրակարգ կարողություն,
- մի շարք տեղեկատվական համակարգչային ծրագրեր, ռեսուրսներ և միջոցներ օգտագործելով՝ որոնումներ իրականացնելու, և դրանց առավելությունները և սահմանափակումները գնահատելու բարձրակարգ կարողություն,
- մի շարք տպագիր և առցանց մասնագիտական ռեսուրսներից օգտվելու բարձրակարգ կարողություն,
- կրթության ոլորտում բարձրակարգ իրազեկությամբ օգտագործել գրականության ցանկը և հղումները կազմելու համակարգչային հնարավորությունները կիրառելու բարձրակարգ կարողություն:

«ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ» ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ԶԵՏՔՈՒՀԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

Կոմպետենցիաները սահմանվում են որպես գիտելիքի, հասկացողության, հմտությունների և կարողությունների դինամիկ համակցություն: Դրանք ասպիրանտի մոտ ձևավորվում են ուսումնառության ընթացքում և բաժանվում են 2 խմբի՝ ընդհանուր ու մասնագիտական:

Ընդհանուր (փոխանցելի) գիտելիք

- Տնտեսագիտության և այլ ոլորտների խորքային գիտելիք, որն անհրաժեշտ է նոր գաղափարներ, սկզբունքներ և տեսություններ ստեղծելու համար՝ հիմնվելով գիտահետազոտական աշխատանքի վրա, ներառյալ գիտելիք, որը կապահովի համակարգչային տեխնիկան և առաջարկվող ծրագրային փաթեթները վարժ օգտագործելու գործնական հմտություններ և կարողություններ:

Ընդհանուր հմտություններ Զետբուհական կրթական ծրագիր

Զետագոտողը կարող է՝

- ինքնուրույն հավաքել և ընտրել համապատասխան աղբյուրներ և տեղեկատվություն՝ նախագծելու նորարարական հետազոտություն տնտեսագիտության ոլորտում նոր գիտելիք ստանալու համար,
- լուծել տնտեսագիտության ոլորտի բարդ խնդիրներ գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու նպատակով,
- ստեղծել տնտեսագիտության մեջ նոր սկզբունքներ և տեսական գիտելիք՝ հիմնվելով հետազոտական աշխատանքի վրա,
- վերանայել և ընդլայնել տնտեսագիտության և հարակից

ոլորտների նորագույն գիտելիքը և մասնագիտական փորձը

- մշակել նոր մեթոդներ և մոտեցումներ, իրականացնել որոշումներ
- գնահատել երկարաժամկետ և կարճաժամկետ գործողությունների նախագծեր տնտեսագիտության և հարակից ոլորտների շրջանակներում

Ընդհանուր կոմպետենցիաներ

Չեռազոտող ունակ է

- պլանավորել և կազմակերպել Տնտեսագիտական գիտելիքի և փորձառության մեջ էական փոփոխությունն առաջ բերող գործողություններ,
- ցուցաբերել քննադատական մտածողություն և նորարարական առաջարկություններ կատարելու կարողություն,
- ինքնուրույն գործել,
- տարածել նոր գիտելիք և մեթոդներ,
- ինքնուրույն պլանավորել հետազոտություն և տարածել արդյունքները
- ճշգրիտ շարադրել և կառուցել օտար լեզվով տեքստ մասնագիտական, սոցիալական և ակադեմիական թեմաների շուրջ,
- նկարագրել սեփական փորձը և իրադարձություններ, հիմնավորել սեփական կարծիքն ու նպատակները համապատասխան փաստարկներով,
- կատարել քննադատական վերլուծություն և հետևել ակադեմիական էթիկայի կանոններին

Մասնագիտական կոմպետենցիաներ

- ընդհանուր և միկրո- ու մակրոտնտեսագիտության սկզբունքների լիարժեք ընկալում դրսևորելու ունակության,
- գիտելիքի և իմացության կիրառություն. ակադեմիական ազնվությամբ հետազոտության որոշակի գործընթաց

նախագծելու, իրագործելու և փոփոխություններին հարմարեցնելու ունակություն,

- հզրահանգումներ անելու ունակություն. քննադատական վերլուծություն, գնահատում և նոր ու բարդ գաղափարների սինթեզ,
- տնտեսական ռիսկերը գնահատելու և տնտեսագիտական կանխատեսումներ կատարելու ունակություն,
- Սոցիալական և տնտեսագիտական առաջարկներ անելու և դրանք տարածելու ունակություն
- Կազմակերպությունների տնտեսական վիճակի բարելավման ուղղությամբ առաջարկներ կատարելու ունակություն
- բարդ տնտեսական համակարգերի շուրջ վերացական մտածողության կիրառման ունակություն,
- տնտեսական համակարգերի մեխանիզմը և տնտեսագետների որոշումները բացատրելու ունակություն,
- Ժամանակակից տնտեսագիտության զարգացումներին մշտապես տեղեկանալու և շարունակական մասնագիտական զարգացում ապահովելու ունակություն
- Տնտեսագիտական լեզվի և տերմինաբանության հստակ օգտագործման կարողություն, ներառյալ՝ շուկա, ֆինանս, առողջապահություն, աշխատաշուկա, շրջակա միջավայր, միջազգային առևտուր և այլն:
- սեփական վերլուծական մոդելների ստեղծման և տարբեր տնտեսագիտական առաջադրանքներ կատարելիս դրանց կիրառության ունակություն,
- որոշակի թեմայով, օրինակ՝ շուկա, ֆինանսներ, առողջապահություն, աշխատաշուկա, շրջակա միջավայր, միջազգային առևտուր և այլն, հետազոտության ընթացքում տնտեսագիտական մտածողության և մեթոդների արդյունավետ կիրառման ունակություն,
- համապատասխան տվյալների ստացման, օգտագործման և քանակական ու որակական մեթոդների արդյունավետ

կիրառման ունակություն,

- մասնագետների և ոչ մասնագետների հետ քննարկումների ժամանակ մասնագիտական խնդիրների վերաբերյալ սեփական կարծիքը մանրամասն ներկայացնելու և փաստարկելու ունակություն
- նախագծերի ղեկավարման գործընթացում համապատասխան տնտեսագիտական ցուցիչների սահմանման և կիրառման ունակություն
- հետազոտական թիմ ղեկավարելու ունակություն
- բուհերում տնտեսագիտական գիտակարգերի դասավանդման կարողություն

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 3

«Հաստատում եմ»
Ունկտոր/Տնօրեն _____
«__» _____ 201...թ.

Կ.Տ

ՀԵՏԲՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ԻՆՔՆԱԿԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

(Հաստատության անվանումը)

(Մասնագիտության դասիչը, անվանումը)

(Հաստատության հասցեն)

Երևան 201_

Ինքնավերլուծությունն իրականացրած աշխատանքային խմբի կազմը

Անուն, Ազգանուն	Պ ա շ ռ ո ն	Պ ա տ ա յ ա ն ա տ փ ո յ յ ո ն ք յ ա ն յ ո ն
<i>Անհրաժեշտության դեպքում տողեր սպեղացնել</i>		

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ինստիտուցիոնալ ռազմավարություն	4
2. Զետրուհական կրթական ծրագիր.....	4
3. Ընդունելության քաղաքականություն	5
4. Դեկավար	5
5. Զետազոտական միջավայր.....	6
6. Ասպիրանտներ	7
7. Միջազգայնացում.....	7
8. Գիտական աստիճանի շնորհում	8
9. Որակի ներքին ապահովում.....	8
Զետրուհական կրթական ծրագրի SWOT վերլուծություն	10

Յուրաքանչյուր չափորոշիչ վերլուծել առանձին (օր.՝ 1.1, 1.2, 1.3...)

1. Ինստիտուցիոնալ ռազմավարություն

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների (այսուհետ՝ բուհ) հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունը համահունչ է բուհի առաքելությանը և նպատակներին:

Վերլուծել հետազոտության ոլորտում բուհի հավակնությունները, և վերջիններիս արտացոլումը բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունում:

1.4 Բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունը հաստատվում է բուհի կողմից՝ ինստիտուցիոնալ մակարդակով, և արտացոլում է բուհի առաքելությունը և հետազոտության ոլորտի նպատակները:

1.5 Հետազոտության ոլորտի ռազմավարությունն արտացոլում է ներքին և արտաքին շահակիցների կարիքները և ներառում էթիկական հասկացություններ

1.6 Բուհում գործում են հետազոտության ոլորտի ռազմավարության նպատակների արդյունավետության գնահատման և բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր:

2. Հետբուհական կրթական ծրագիր

Հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակները համահունչ են բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը, կազմում են հաստատության պլանավորման և ռեսուրսների բաշխման մաս և մշակված են հաղթահարելու գլոբալ աշխատաշուկայի նոր մարտահրավերներն ու կարիքները:

Վերլուծել ինչպես են ձեռքբերվում հետբուհական կրթական ծրագրում սահմանված ուսումնառության ակնկալվող վերջնարդյունքները (շեշտադրել ուսումնառողի առաջընթացը):

2.1 Հետբուհական կրթական ծրագիրը մանրամասն նկարագրված է ըստ ակնկալվող ուսումնառության արդյունքների, ճկուն է, համապատասխանում է հետազոտողների կարիքներին և համահունչ է բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը:

2.2 Հետբուհական կրթական ծրագիրը բովանդակային առումով համահունչ է նմանատիպ այլ ճանաչված հետբուհական կրթական ծրագրերին:

2.3 Հետբուհական կրթական ծրագիրը գործում է պատշաճ հետազոտական միջավայրում՝ ապահովելով հետազոտողների բավարար քանակ և համապատասխան ռեսուրսներ, որը խթանում է միջգիտակարգային մոտեցումը:

2.4 Հետբուհական կրթական ծրագիրը տրամադրում է նեղ մասնագիտական առարկաների և փոխանցելի հմտությունների ուսուցում, ինչպես նաև երաշխավորում է հետազոտողների ակտիվ ընդգրկումը հետազոտական աշխատանքներում:

2.5 Հետբուհական կրթական ծրագիրն ունի հետազոտության արդյունքների որակի գնահատման սահմանված չափանիշներ՝ ձեռքբերված վերջնարդյունքների նկատմամբ, և մեխանիզմներ հետազոտության արդյունքի սոցիալական ազդեցության գնահատման համար:

2.6 Բուհում առկա է հետբուհական կրթական ծրագրի մշակման, հաստատման, մշտադիտարկման և բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր՝ ներքին և արտաքին շահակիցների ակտիվ ներգրավմամբ:

3. Ընդունելության քաղաքականություն

Յետբուհական կրթական ծրագրով բուհի ընդունելության քաղաքականությունը թափանցիկ է, համահունչ ծրագրի նպատակներին:

Վերլուծել արդյոք ասպիրանտների ընտրության մեխանիզմները համահունչ են հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակներին:

3.1 Բուհը սահմանել է ասպիրանտների (հետազոտողների) հավաքագրման, ընտրության և ընդունելության անաչառ ընթացակարգերի խթանման մեխանիզմներ:

3.2 Դիմորդների ընտրության չափանիշները թափանցիկ են, հասանելի հասարակությանը և համահունչ են հետբուհական կրթական ծրագրի վերջնարդյունքներին:

3.3 Բուհը պարբերաբար վերլուծում է դիմորդների գնահատման համակարգի արդյունավետությունը:

4. Ղեկավար

Յետբուհական կրթական ծրագրի նպատակներն իրականացնելու համար բուհն ապահովված է մասնագիտական բարձր որակներ ունեցող ղեկավարներներով կամ ղեկավարների կազմավորված խմբով:

Վերլուծել ինչպես է բուհն ապահովում արդյունավետ ղեկավարում, և ինչպես է խրախուսում ղեկավարներին

<p><i>իրականացնել հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակները:</i></p>
<p>4.1 Ղեկավարների/ ղեկավարների խմբի պարտականությունները, որակավորումներն, աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը, ճանաչման չափանիշները համակողմանիորեն նկարագրված են ու հաստատված և համահունչ են հետբուհական կրթական ծրագրի նպատակներն:</p>
<p>4.2 Բուհում առկա է ղեկավարի/ղեկավարների խմբի նշանակման ընթացակարգ:</p>
<p>4.3 Բուհն ունի մեխանիզմներ, որոնք խրախուսում են ղեկավարներին ակտիվորեն ընդգրկվել հետազոտական աշխատանքներում և համապատասխան գիտական ցանցերում:</p>
<p>4.4 Բուհը սահմանել է ղեկավարման պարբերական գնահատման լավ մշակված համակարգ, որը խթանում է առկա քաղաքականությունների և ընթացակարգերի բարելավումը և ղեկավարների մասնագիտական կարիքների բացահայտումը:</p>
<p>4.7 Բուհը նպաստում է ղեկավարների կատարելագործմանը և մասնագիտական առաջընթացին:</p>
<p>5. Հետազոտական միջավայր <i>Բուհը նպաստում է որակյալ հետազոտությունի կրականացնելուն՝ ձևավորելով հետազոտության համար բարենպաստ միջավայր: Վերլուծել ինչպես է բուհն ապահովում հետբուհական</i></p>

Կրթական ծրագրի պատշաճ իրականացումը:

5.1 Բուհն ունի անհրաժեշտ ռեսուրսներ հետբուհական կրթական ծրագրի իրականացման համար, որոնք արդյունավետորեն նպաստում են ծրագրի նպատակների իրականացմանը և ստեղծում հետազոտության համար բարենպաստ միջավայր:

5.2 Բուհը մշտադիտարկում է ասպիրանտների (հետազոտողների) գիտական առաջընթացը՝ հիմնվելով ձեռքբերված գիտական արդյունքների վրա և տրամադրում կարիերայի զարգացման հնարավորություններ: Ղեկավարներն ունեն առաջնային պատասխանատվություն ասպիրանտների գիտական առաջընթացի համար:

5.3 Բուհը պարբերաբար տրամադրում է ասպիրանտներին (հետազոտողներին) օգտակար տեղեկատվություն և խորհրդատվություն՝ հետազոտությունը խթանելու նպատակով և հնարավորություն է ընձեռում աշխատել հետազոտական խմբերում և հետազոտական տարբեր միջավայրերում:

5.4 Բուհում գործում է հետբուհական կրթական ծրագրերի շարունակականությունն ու ամբողջականությունն ապահովող ֆինանսական միջոցների բաշխման հստակ քաղաքականություն:

5.5 Բուհում գործում է տրամադրվող ռեսուրսների արդյունավետության, կիրառելիության և հասանելիության գնահատման մեխանիզմներ:

6. Ասպիրանտներ (հետազոտողներ)

Ասպիրանտները ճանաչվում են որպես համապա-

սխան իրավունքներով օժտված մասնագետներ:
 Վերլուծել որքանով են ասպիրանտները մասնակցում են բուհի հետազոտության ոլորտի հավակնությունների իրականացմանը:

6.1 Բուհում առկա է ասպիրանտների, ղեկավարների և բուհի միջև հարաբերությունները կարգավորող պաշտոնական մեխանիզմները, որտեղ հստակ ձևակերպված են ասպիրանտների իրավունքներն ու պարտականությունները:

6.2 Ասպիրանտները ներգրավված են բուհի կառավարման գործընթացում և մասնակցում են բուհի որոշումների կայացմանը:

6.3 Բուհում գործում է ուսանողներին մատուցվող ծառայությունների որակն ապահովող սահմանված մեխանիզմներ. ասպիրանտներն ընդգրկված են որակի ապահովման գործընթացներում:

7. Միջազգայնացում

Միջազգայնացումը համահունչ է բուհի հետազոտության ոլորտի ռազմավարությանը և ասպիրանտների անհատական կարիքներին:

Վերլուծել ինչպես է բուհը ձգտում անդամագրվել տեղական և միջազգային հետազոտական ցանցերին՝ հետբուհական կրթական ծրագրի իրականացման միջոցով:

7.1 Բուհն արդյունավետորեն համագործակցում է տեղական և միջազգային հաստատությունների և կառույցների հետ՝ ձգտելով ստեղծել հետազոտողների բավարար քանակ և գործարար կապերի ցանց, ինչպես նաև իրականացնել համատեղ հետազոտություններ և

ասպիրանտական ծրագրեր:

7.8 Ասպիրանտների շարժունությունը պայմանավորված է ասպիրանտների հետազոտական նախագծերով:

7.9 Բուհը հատկացնում է բավարար ֆինանսական ռեսուրսներ միջազգայնացումը խթանելու համար:

8. Գիտական աստիճանի շնորհում

Բուհն ունի հետազոտական արդյունքների մշտադիտարկման և գնահատման հստակ մեխանիզմներ (վերաբերում է մասնագիտական խորհուրդներ ունեցող բուհերին):

Վերլուծել ինչպես է ինքնավար հետազոտողի կայացումը ճանաչելի դառնում մասնագիտական խորհուրդների կողմից:

8.1 Մասնագիտական խորհուրդն ունի գիտական աստիճանաշնորհման չափանիշներ, որոնք կիրառվում են և պարբերաբար վերանայվում:

8.2 Բուհը սահմանել է մասնագիտական խորհրդի/խորհուրդների անդամների նշանակման չափանիշներ:

8.3 Բուհը պարբերաբար իրականացնում է մասնագիտական խորհրդի/խորհուրդների գործունեության որակի ապահովում:

8.4 Մասնագիտական խորհուրդը/խորհուրդները պարբերաբար հրապարակում է գեկույցներ համապատասխան ոլորտների զարգացման վերաբերյալ:

9. Որակի ներքին ապահովում

*Բուհն ունի որակի ապահովման ներքին համակարգ, որը նպաստում է ասպիրանտական կրթության գործընթացների շարունակական բարելավմանը:
 Վերլուծել՝ ինչպես է բուհը նպաստում հետբուհական կրթության որակի ապահովման մշակույթի ձևավորմանը:*

9.1 Բուհում առկա է հետբուհական կրթության որակի ներքին ապահովման հստակ և հանրությանը հասանելի քաղաքականություն և ընթացակարգ:

9.2 Հետբուհական կրթության ներքին և արտաքին շահակիցներն ներգրավված են որակի ապահովման գործընթացներում:

9.3 Բուհը հետադարձ կապի մեխանիզմներով հավաքագրում է իրականացվող գործընթացների վերաբերյալ հավաստի տեղեկատվություն, որը վերլուծվում է հետբուհական կրթության նպատակների և գործընթացների բարելավման համար:

9.4 Հետբուհական կրթության որակի ներքին ապահովման համակարգը պարբերաբար վերանայվում է:

Հետբուհական կրթական ծրագրի SWOT վերլուծություն

	Արտաքին հնարավորություններ (Հ) Թվարկել 4-5 հնարավորություն	Արտաքին փոանգներ (Վ) Թվարկել 4-5 փոանգ
	1 2 3 4	1 2 3 4
Ներքին ուժեղ կողմեր Թվարկել 4-5 ուժեղ կողմ (Ու) 1 2 3 4	Ու-Հ Ուժեղ կողմերի օգնությամբ հնարավորություններն ստավելագույնի հասցնելու համար պլանավորվող ուղիներ	Ու-Վ Ուժեղ կողմերի օգնությամբ փոանգները նվազագույնի հասցնելու համար պլանավորվող ուղիներ
Ներքին թույլ կողմեր (Թ) Թվարկել 4-5 թույլ կողմ 1 2 3 4	Թ-Հ Հնարավորությունների շնորհիվ թույլ կողմերը նվազագույնի հասցնելու համար պլանավորվող ուղիներ	Թ-Վ Թույլ կողմերը նվազագույնի հասցնելու և փոանգներից խուսափելու համար պլանավորվող ուղիներ

ՀԱՎԵԼԿԱԾ 4

ՐԵՏՐՈՒՀԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՈՆԻՏՈՐԻՆԳԻՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆԸ ՕԺԱՆԴԱԿՈՂ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ Առաջարկվող տեղերի քանակը
- ✓ Ստացված դիմումների քանակը
- ✓ Նոր ուսումնառողների քանակը
- ✓ Ուսումնառողների ընդհանուր քանակը
- ✓ Օտարերկրացի ուսումնառողների տոկոսը
- ✓ Հեռակա ուսումնառողների տոկոսը
- ✓ Կրթաթոշակ ստացող ուսումնառողների տոկոսը

ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍՏԱՆՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

- ✓ Ատենախոսությունը ղեկավարած դասախոսների քանակը
- ✓ Միջազգայնորեն ընդունված հետազոտություն կատարած դասախոսների տոկոսը

ՇԱՐՔՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ Այլ (այդ թվում արտասահմանյան) համալսարաններում ուսումնառող ուսանողների տոկոսը
- ✓ Համալսարանում տվյալ պահին ուսումնառող այլ ծրագրերի ուսանողների տոկոսը

ԾՐԱԳՐԻ Ց ԲԱՎԱՐԱՐՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

- ✓ Ուսումնառողների բավարարվածությունը
- ✓ Գիտական ղեկավարների բավարարվածությունը

ԱԿԱԴԵՄԻԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

- ✓ Ավարտին հասցված ատենախոսությունների (և առկա, և հեռակա ասպիրանտների) քանակը
- ✓ Ատենախոսությունը ավարտելու միջին տևողությունը
- ✓ Ուսումնառությունը չավարտողների տոկոսը
- ✓ Բարձր գնահատական ստացած ատենախոսությունների տոկոսը
- ✓ Միջազգային ճանաչում ստացած ատենախոսությունների տոկոսը
- ✓ Ատենախոսությունների գիտական արդյունքների որակի ցուցանիշները

ԱՇԽԱՏԱՇՈՒԿԱ

- ✓ Հետազոտողների զբաղվածության տոկոսը
- ✓ Կրթական վերջարդյունքների պիտանելիությունը մասնագիտական աշխատանքի համար

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- http://www.eua.be/eua/jsp/en/upload/Salzburg_Report_final.1129817011146.pdf
- VERITAS_WP2_Heidelberg University: Guidelines for Road-Map-Development, developed by The International Graduate School for Molecular and Cellular Biology, HBIGS, (PD Dr. O Gruss) with the Faculty of Medicine (Prof. em. Dr. HG Sonntag, former Dean of the faculty)
- Doctoral Programme In Education Policy, developed by YSULS VERITAS working group (Robert Khatchatryan, Hakob Madoyan, Lilit Badalyan, Hasmik Pilavjyan, Heghine Kharazyan) and YSULS Chair on Education Management and Planning, Yerevan 2016
- Doctoral Programme in Pharmacology , developed by YSMU VERITAS working group and YSMU Chair of Pharmacology, Yerevan 2016
- Doctoral Programme in Economics, developed by Assoc. Professor Paruyr Kalantaryan and Assoc. Professor Karen Grigoryan, Yerevan, ASUE, 2016
- Doctoral Programme in Architecture and Architectural Design “The National University of Architecture and Construction of Armenia”, Yerevan, 2016
- PhD Handbook, Quality in PhD Education https://www.ntnu.edu/documents/1263185004/0/phd_haandbok_eng_web.pdf/5bb0beac-3554-4bad-a3e8-2d468121e905

ՇՆՈՐՀԱԿԱԿԱԼԱԳԻՐ

ՎԵՐԻՏԱՍ-ը իր խորին շնորհակալությունն է հայտնում ՀՀ-ի և Եվրոպայի գործընկեր հաստատություններին սույն ուղեցույցի մշակամանը աջակցության և նյութերի տրամադրման համար:

Հատուկ շնորհակալությունն ենք **Երևանի Վ. Բոյունովի անվան պետական լեզվահասարակագիտական համալսարանի (ԵՊԼՀ), ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի (ՀՀ ԳԱԱ), Երևանի Մ. Ջերաջու անվան պետական բժշկական համալսարանի (ԵՊԲՀ) և Մասնագիտական կրթության որակի կենտրոնի (ՈԱԱԿ)** ներկայացուցիչներին սույն ուղեցույցը մշակելու համար, ինչպես նաև Եվրոպական գործընկեր համալսարաններին (**Բաթ Սպայի համալսարան, Ջիրոնայի համալսարան, Շվեդիայի Տեխնոլոգիայի թագավորական ինստիտուտ և Հայդելբերգի համալսարան**) անհրաժեշտ նյութերի և փաստաթղթերի տրամադրման համար:

Հավելյալ տեղեկատվության համար կարող եք գրել մեզ veritas.mngt@gmail.com էլեկտրոնային հասցեին կամ այցելել մեր պաշտոնական կայք էջը՝ www.tempusveritas.am.

VERITAS

STRUCTURAL DEVELOPMENT OF THE THIRD CYCLE BASED ON SALZBURG PRINCIPLES

E-mail: veritas.mngt@gmail.com

Web-site: www.tempusveritas.am

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission
This publication reflects the views only of the author and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական հանձնաժողովի աջակցությամբ:
Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն հեղինակների տեսակետերը, և Հանձնաժողովը չի կրում որևէ պատասխանատվություն դրանում պարունակող տեղեկատվության համար: